

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
British Council Ukraine
Zhytomyr Ivan Franko State University, Educational and Research Institute of Pedagogy,
Department of English Language Teaching Methods in Preschool and Primary Education
University of Silesia, Poland
Bishkek Humanities University named after K. Karasayeva
University of Žilina, Faculty of Humanities, Department of English Language and Literature

Directions of Development of Language Education in the XXI Century

**Ukrainian student scientific Internet-conference with
international participation**

Book of Papers

April 9 – 13, 2018

Zhytomyr 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Британська Рада в Україні (м. Київ)
Бішкекський гуманітарний університет імені К. Карасаєва (Киргизька Республіка)
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Навчально-науковий інститут
педагогіки, Кафедра англійської мови з методиками викладання в дошкільній
та початковій освіті
м. Житомир, 10008, вул. В. Бердичівська, 40. Тел. +38 0412 34 56 83, www.zu.edu.ua
Сілезький університет (Польща)
Жилінський університет, Факультет гуманітарних наук, Кафедра англійської мови та
літератури (Словачія)

Напрями розвитку мовної освіти у XXI столітті

**Тези доповідей Всеукраїнської студентської
наукової інтернет-конференції
з міжнародною участю**

м. Житомир, 9 – 13 квітня 2018 р.

Житомир 2018

Ukrainian student scientific Internet-conference with international participation

Organizing Committee

Chair:

Inna Samoylyukevych, Ph.D., Associate Professor, Head of the Chair of the English Language and Primary ELT Methodology of the Educational and Research Institute of Pedagogy, Ivan Franko Zhytomyr State University

Members of the committee:

Oksana Mykhailova, Ph.D., Associate Professor of the English Language and Primary ELT Methodology Department of The Educational and Research Institute of Pedagogy, Ivan Franko Zhytomyr State University

Olena Mazko, Ph.D., Senior Teacher of the English Language and Primary ELT Methodology Department of The Educational and Research Institute of Pedagogy, Ivan Franko Zhytomyr State University

Evgeniya Karpenko, Ph.D., Senior Teacher of the English Language and Primary ELT Methodology Department of The Educational and Research Institute of Pedagogy, Ivan Franko Zhytomyr State University

Olena Zymovets, Teacher of the English Language and Primary ELT Methodology Department of the Educational and Research Institute of Pedagogy, Ivan Franko Zhytomyr State University

Ivanishcheva V., Professor Vysotska M., Assistant Professor Shaiyl daeva A., senior lecturer Leláková E., senior lecturer Metruk R.

Scientific Reviewers:

Oksana Mykhailova, Ph.D., Associate Professor of the English Language and Primary ELT Methodology Department of The Educational and Research Institute of Pedagogy, Ivan Franko Zhytomyr State University

Olena Mazko, Ph.D., Senior Teacher of the English Language and Primary ELT Methodology Department of The Educational and Research Institute of Pedagogy, Ivan Franko Zhytomyr State University

УДК 811.111(075.2)
ББК 81.2 АНГЛ я71

Directions of Development of Language Education in the XXI Century.
Ukrainian student scientific Internet-conference with international participation (April 9 – 13 2018) – Zhytomyr: IFZSU, 2018. – 46 p.

The book of papers includes the participants' reports at Ukrainian student scientific Internet-conference with international participation "Directions of Development of Language Education in the XXI Century". They explore educational trends in the information society to identify modern developments in language education in the 21st century and opportunities for scientific research. The publication is aimed at EFL professionals, researchers, students, post-graduate students.

У збірнику представлені тези доповідей учасників Всеукраїнської студентської наукової інтернет-конференції з міжнародною участю "Напрями розвитку мовної освіти у XXI столітті", що висвітлюють актуальні питання дослідження освітніх тенденцій в інформаційному суспільстві, виявлення актуальних аспектів педагогічної мовної освіти XXI століття та перспектив наукового пошуку. Видання розраховано на науковців, викладачів, студентів, аспірантів та на широке коло осіб, зацікавлених у вивченні англійської мови.

Тексти публікацій подаються в авторському редагуванні.

УДК 811.111(075.2)
ББК 81.2 АНГЛ я71

Ukrainian student scientific Internet-conference with international participation

Directions of Development of Language Education in the XXI Century

April 9 – 13, 2018

Редактор
Комп'ютерний набір та верстка
Макетування

Михайлова О. С.
Зимовець О. А.
Зимовець О. А.

Формат 60×90/8. Гарнітура Times New Roman.

Умовн. друк. арк. 5,75.

Видавець і виготовлювач

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua

©ЖДУ, 2018

CONTENTS

<i>METHODOLOGICAL GROUNDS OF TRANSFORMATION OF LANGUAGE EDUCATION IN THE INFORMATION SOCIETY.....</i>	<i>7</i>
Комогорова М., Цихмейструк О. Інформаційні технології у вивченні іноземної мови у середній та вищій школі.....	7
Назаренко О. Формування культури поведінки молодших школярів засобами гуманітарних дисциплін.....	9
Сідлецька Т. Індивідуалізація процесу навчання при навчанні іноземної мови: понятійна характеристика.....	10
<i>NEW TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN HIGHER AND SECONDARY SCHOOL.....</i>	<i>13</i>
Гайдей В. Формування навичок іншомовного діалогічного мовлення засобами проблемних ситуацій.....	13
Кучер Т. Інтенсивні методи навчання іноземної мови у формуванні англomовної компетентності студентів.....	16
Лісовик М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови.....	18
Мазко О., Іванцова Т. Особливості комп'ютерно-опосередкованої взаємодії в початковій школі.....	20
Попадюк Н. Ефективність використання інтегрованого підходу для розвитку усної взаємодії молодших школярів на уроках англійської мови.....	22
<i>THEORY AND PRACTICE OF EARLY FOREIGN LANGUAGE LEARNING.....</i>	<i>24</i>

Гуманкова О., Кваша Х. Реалізація міжпредметних зв'язків у навчанні англійської мови дітей дошкільного віку.....	24
Гуманкова О., Нестерчук Ю. Розвиток англомовної монологічної мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку засобами інтерактивних технологій.....	26
Михайлова О., Ткачова Д. Лінгвістичні основи навчання аудіювання учнів початкової школи.....	28
Михайлова О., Юрченко О. Характеристика компонентів змісту лексичної компетентності учнів початкової школи.....	30
Ніконова А. Дислексія як часткове порушення читання в учнів на уроках з іноземної мови.....	33
<i>INTEGRATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES INTO THE TEACHER EDUCATION CURRICULUM</i>	35
Зимовець О., Бойко А., Гоц Т., Сарнавська В., Філімончук В. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб формування конструктивних умінь майбутніх учителів англійської мови у початковій школі.....	35
Зимовець О., Бойко М., Кравець В., Ткачук В., Хаюк А. Формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.....	38
Карпенко Є., Кльоц К. Використання подкастів у процесі формування діалогічної мовленнєвої компетентності учнів початкової школи на занятті англійської мови.....	42
Мазко О., Хоцінська А. Сутність інформаційно-цифрової компетентності учнів початкових класів	45

ETHODOLOGICAL GROUNDS OF TRANSFORMATION OF LANGUAGE EDUCATION IN THE INFORMATION SOCIETY

М. І. Комогорова,

Кандидат педагогічних наук, доцент
(НПУ імені М.П.Драгоманова)

О. М. Цихмейструк,

студентка
(НПУ імені М.П.Драгоманова)

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СЕРЕДНІЙ ТА ВИЩІЙ ШКОЛІ

У статті розглядаються інформаційні технології як засіб навчання, що допомагає значно урізноманітнити процес вивчення іноземної мови у середній та вищій школі та має ряд переваг. Обґрунтовується практичність та доцільність їх використання у процесі оволодіння англійською мовою. Розглядаються навчальні функції, які реалізуються через використання інформаційно-комп'ютерних технологій на уроці англійської мови. Розглядається практичне значення застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вивченні іноземної мови.

Ключові слова: *Інформаційні технології, іноземна мова, середня та вища школа .*

Постановка проблеми. У сучасному інформаційному суспільстві, що швидко розвивається вчителям та викладачам важко зацікавити і змотивувати школярів та студентів до вивчення не тільки іноземної мови, а й будь-якої іншої дисципліни через обширний доступ до Інтернет ресурсів, появу і вдосконалення мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів. Тож, зацікавити учнів на уроках стало досить таки нелегким завданням для педагогів, які мають справу з новим поколінням, що вміло використовує сучасні технології і не уявляє свого життя без мультимедійних девайсів. Тож, на нашу думку, проблему невмотивованості школярів та студентів можна вирішити скориставшись «їхньою пристрастю» до вищезазначених інформаційних ресурсів та пристроїв, як засобом навчання, що допомагає значно урізноманітнити процес навчання, сприяє розкриттю, збереженню і розвитку особистісних якостей учнів, забезпечує перехід від механічного засвоєння знань до оволодіння умінням самостійно здобувати нові знання і ефективно здійснює головну мету в навчанні іноземних мов — оволодіння іншомовним міжкультурним спілкуванням через формування й розвиток міжкультурної комунікативної компетенції.

Аналіз останніх досліджень. Проблемою розробки та провадження інформаційних технологій у навчальний процес займається велика кількість провідних дослідників, серед яких Гальскова Н. Д., Носенко Є.Л., Маслюк Ю. А. Їхні роботи стосувалися різноманітних аспектів, зокрема використання комп'ютера при навчанні лексики в початковій школі, вивчення ефективності застосування комп'ютера при вивченні різноманітних навчальних предметів, дидактичних аспектів тощо. Фадєєв С.В. у своїй праці «Про питання застосування комп'ютера в навчанні ІМ» зазначає про те, що розвиток комп'ютерних технологій значно вплинув і потіснив традиційні методики викладання, а також змусив викладачів та лінгвістів вирішувати проблеми, про існування яких вони навіть і не підозрювали [1].

Мета статті полягає у тому, щоб визначити позитивні моменти використання інформаційних технологій на уроках з англійської мови, зазначити їх доцільність у процесі навчання, виявити ефективність та вплив інформаційно-комп'ютерних технологій на міцність засвоєння знань з іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. На уроках англійської мови за допомогою комп'ютера можливо вирішувати цілу низку дидактичних задач, а саме [2]: - формувати навички і уміння читання, використовуючи безпосередньо матеріали інтернет-мережі різного рівня складності; - вдосконалювати уміння аудіювання на основі аутентичних звукових текстів, пісень, кіно-епізодів; - вдосконалювати уміння писемного мовлення, поповнювати свій словарний запас (як активний, так і пасивний) лексикою сучасної іноземної мови, яка відображує певний етап розвитку культури народу, соціальний і політичний устрій суспільства; - збагачувати школярів культурологічними

знаннями, які включають в себе мовленнєвий етикет, особливості поведінки різних народів в умовах спілкування, особливостей культури та традицій країни, мова якої вивчається; - вдосконалювати знання з граматики за допомогою виконання тестів у режимі online; - формувати стійку мотивацію пізнавальної діяльності учнів на уроках; - формувати навички глобального мислення - прививати потребу у використанні англійської мови з метою справжнього спілкування.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вивченні іноземної мови, безсумнівно, має велике практичне значення, а саме:

- є ефективним засобом візуалізації навчального матеріалу, дозволяючи вчителю реалізувати свій творчий потенціал;
- допомагає вчителю у здійсненні особистісно-орієнтованого підходу до навчання;
- сприяє розширенню кругозору учнів і підвищення їх культурного рівня;
- є засобом підвищення мотивації до вивчення предмета;
- стимулює пошукову діяльність учня і сприяє розвитку його творчих здібностей;
- дає можливість викладачеві застосовувати індивідуальний підхід;
- сприяє розвитку самостійності учнів, спонукає користуватися інформацією, що безпосередньо стосується їхнього особистого чи професійного життя;
- забезпечує сучасний матеріал, що відповідає інтересам і потребам учнів.

За допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій можуть бути реалізовані наступні навчальні функції: - пізнавальна: так, наприклад, за допомогою Інтернет ресурсів, можна отримати будь-яку необхідну інформацію та, використовуючи навчальні програми, на яких відображені текст, звук, зображення, відео, сприяти пізнавальній активності учнів; - розвиваюча: робота учнів із навчальною програмою сприяє розвитку пізнавальних процесів (сприйняття, логічне мислення, пам'ять, уява); - тренувальна: за допомогою комп'ютерних програм учні мають можливість самостійно у нетрадиційній формі тренуватись та перевірити свій рівень знань та умінь з певної теми [3].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Використання інформаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови має низку переваг. Вони не тільки мотивують та зацікавлюють учнів, розширюють їх кругозір та коло навчальних можливостей, а й дозволяють забезпечити проведення класних занять і самостійної роботи з розвитку навичок усного мовлення; поповнення активного та пасивного словникового запасу; перевірку граматичного активного та пасивного мінімуму; перевірку знань тощо. Використання інформаційних технологій на заняттях з іноземної мови не тільки зробить урок цікавішим, а й дозволить педагогові говорити «інформаційною мовою підрастаючого покоління», що спростить процес засвоєння знань та зробить його результативним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Фадєєв С.В. Про питання застосування комп'ютера в навчанні ІМ / С.В. Фадєєв // Іноземні мови в школі. – 2003. – №5.
2. Николайко Е. 3. Использование ИКТ на уроках английского языка// <http://festival.1september.ru/articles/507487/> 4
3. Гальскова Н. Д. Сучасні технології навчання іноземної мови / Н. Д. Гальскова . – М: Арт-Глоса 2000 . – 192 с.
- 4.

Komogorova M. I., Tsykhmeistruk O. M. Information technology in the study of a foreign language in secondary and high school.

The article deals with information technologies as means of teaching that helps to significantly diversify the process of learning a foreign language in secondary and high school and has several advantages. The practicality and expediency of their use in the process of mastering the English is substantiated. The educational functions that are realized through the use of information and computer technologies in the English language lesson are considered. The practical significance of the use of information and communication technologies in the study of a foreign language is considered.

Key words: *information technology, foreign language, secondary and high school.*

О. О. Назаренко,
студентка
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
olena_kainitska@ukr.net

Формування культури поведінки молодших школярів засобами гуманітарних дисциплін

У статті розглядається потенціал гуманітарних наук для формування культури поведінки молодших школярів. Розглядається культура поведінки з різних аспектів. Обґрунтовується необхідність формування культури поведінки на уроках в початковій школі. Описується, які методи роботи використовують для формування культури поведінки на уроках української мови, Я у світі, літературного читання, англійської мови. Зауважується, який виховний потенціал мають інтегровані уроки.

Ключові слова: культура поведінки, гуманітарні дисципліни (українська мова, англійська мова, Я у світі, літературне читання).

На сьогоднішній день актуальним залишається питання формування культури поведінки молодших школярів, адже це основа, яка забезпечує входження дітей молодшого шкільного віку у суспільство, полегшує умови спілкування з оточуючими. Педагогам у процесі формування культури поведінки варто враховувати вікові та індивідуальні особливості учнів молодшого шкільного віку, адже це забезпечить високу ефективність цього процесу.

Проблема формування культури поведінки учнів молодшого шкільного віку засобами гуманітарних дисциплін висвітлена у працях В. Білоусової, А. Богданової, В. Горевої, О. Духновича, О. Кравець, А. Макаренка, В. Мацулевича, В. Сухомлинського, І. Харламова та ін.

Метою статті є висвітлення виховних можливостей гуманітарних дисциплін для формування культури поведінки учнів початкової школи.

Молодший шкільний вік, як жоден інший етап онтогенезу людини, багатий ресурсами, які слід вчасно виявити, підтримати і розвинути. Учні молодшого шкільного віку вирізняє особлива пластичність та вразливість, готовність сприймати і наслідувати, довіра до вчителя, природна допитливість та емоційність.

Культура поведінки – сукупність духовних цінностей, правил, норм, які регулюють характер взаємовідносин між людьми і слугують для того, щоб полегшити їх входження в суспільство, зробити умови спілкування з оточуючими приємними і зручними [1: 287]. Культура поведінки як риса особистості складається із знання правил поведінки, розуміння їх внутрішнього змісту, прагнення завжди додержуватися загальноприйнятих норм і звичок, виконувати ці правила у повсякденному житті. Вона ґрунтується на гуманізмі.

Проаналізувавши навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи та підручники, виявили, що засобами формування культури поведінки молодших школярів є такі гуманітарні дисципліни, як читання, українська мова, «Я у світі», англійська мова.

На уроках української мови в початкових класах учні виконують вправи виховного характеру. Крім матеріалу мовного, мовленнєвого характеру, школярі засвоюють правила поведінки, у них формуються позитивні моральні якості. Наприклад, у підручнику за 3 клас міститься вправа, у якій за малюнком учні мають скласти невеличку розповідь «У бібліотеці», використовуючи подані у вправі словосполучення. Така вправа не тільки розвиває комунікативні навички молодших школярів та їх творчість, але й сприяє засвоєнню правил поведінки у бібліотеці.

Сучасні підручники з літературного читання містять безліч творів морального характеру. Наприклад, програмою передбачено вивчення школярами оповідання В. Сухомлинського «Покинуте кошеня». Це оповідання виховує у школярів почуття доброти, відповідальності, формує вміння діяти.

Широкий спектр для формування культури поведінки молодших школярів містить дисципліна «Я у світі» [2]. Метою цього предмета є особистісний розвиток учня, формування його соціальної і життєвої компетентностей на основі поетапного засвоєння соціального досвіду, який охоплює загальнолюдські, загальнокультурні і національні цінності, соціальні норми, громадянську активність, практику прийнятої в суспільстві поведінки, толерантного ставлення до відмінностей культур, традицій, різних точок зору.

Формування культури поведінки відбувається на кожному уроці, адже це передбачено змістом навчального матеріалу. А у 4 класі передбачено вивчення теми «Культура поведінки». Цей курс

також передбачає розв'язання ситуацій морального змісту, а також виконання практичних завдань типу: моделювання різних соціальних ролей, розв'язання прогностичних задач «Що буде, якщо...».

Засобом формування культури поведінки є різні дидактичні ігри, які вчитель використовує на уроках, на перервах, на групі продовженого дня. Наприклад, гра «Закінчи речення» передбачає продовження учнями речень, початки яких зачитує вчитель, ці речення носять моральний характер:

- У тролейбусі слід...
- До старших людей потрібно звертатися...

Вивчення англійської мови виховує в учнів культуру спілкування. Найбільш ефективно це відбувається під час діалогічного мовлення школярів. Крім того, самі теми для спілкування має виховний характер.

Використання казки на уроці англійської мови, казкотворча робота не тільки збагачують словниковий запас учнів, учать учнів правильно будувати речення, а й посідають особливе місце у розвитку уяви, образності мислення, емоційному, розумовому, морально-естетичному вихованні учнів початкових класів [3: 54]

Інтегровані уроки сприятимуть посиленню виховного впливу уроків англійської мови, сприятимуть розвитку молодших школярів.

На будь-якому уроці гуманітарної дисципліни доцільною є робота з прислів'ями та приказками, адже у них втілена глибока мудрість українського народу. Саме прислів'я та приказки є ефективним засобом формування культури поведінки, адже у них міститься усе різноманіття правил поведінки.

Отже, найкращими засобами для формування культури поведінки молодших школярів є засоби гуманітарних дисциплін (читання, українська мова, я у світі, англійська мова). Але варто пам'ятати, що особистість педагога відіграє велике значення у вихованні та навчанні дітей, зокрема і під час формування культури поведінки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. - К.: Либідь, 1997. - 375с.
2. Басюк Н. А. Почуття відповідальності в учнів 1-4 класів: засади виховання: навчально-методичний посібник / за проф.. Левківського М. В. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. – 159 с.
3. Роман С.В., Коломінова О.О. Виховний потенціал предмета “Англійська мова” у початковій школі // Іноземні мови. – 2002. – № 4. – С. 52-56.

Nazarenko O. O. The formation young learners' culture behavior at the humanitarian lessons.

The research deals with the problem of the formation young learners' culture behavior at the humanitarian lessons. The material of the research is important for elementary school teachers. The scientific method used teaching to junior pupils as wide opportunities for solving the problems of moral, cultural, physical education. The results obtained positive dynamics. The conclusions are positive, young schoolchildren raised their levels of culture behavior.

Key words: culture behavior, humanitarian lessons.

Т. В. Сідлецька,
студент

(Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського)

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ПОНЯТІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА

У статті висвітлено основні підходи до визначення поняття індивідуалізації процесу навчання при навчанні іноземної мови. Автор розглядає найбільш поширені варіанти індивідуалізації процесу навчання. Дається характеристика різним формам реалізації індивідуального підходу до навчання студентів.

Ключові слова: навчання іноземної мови, індивідуалізація процесу навчання, форми індивідуального підходу.

Проблемі індивідуалізації навчання присвячено багато досліджень вітчизняних педагогів і психологів, в яких розглядаються історичні аспекти проблеми, її теоретико-методологічні аспекти, питання реалізації індивідуального підходу у навчанні. Сьогодні ця проблема не лише не втрачає своєї актуальності, але й знаходить подальший розвиток.

Значення поняття «індивідуалізація» залежить від того, що вибирається за його основну характеристику: форми, цілі, завдання, засоби навчання, методи, тощо.

У педагогічній енциклопедії поняття «індивідуалізація навчання» визначається як «організація навчального процесу, коли вибір засобів, заходів, темпу навчання урахує індивідуальні особливості у навчанні». В.Володько так визначає поняття «індивідуалізація навчання»: «це організація такої системи взаємодії між учасниками процесу навчання, коли якомога повніше враховуються і використовуються індивідуальні можливості кожного, визначаються перспективи подальшого розумового розвитку та гармонійного вдосконалення особистісної структури, відбувається пошук засобів, що компенсували б наявність недоліків і сприяли формуванню індивідуальної особистості» [1, 86].

Наприклад, науковці А. Бударний, І. Закірова, Є. Рабунський розглядають індивідуалізацію навчання як відповідну організацію навчального процесу. С. Рабунський визначає індивідуальний підхід як принцип навчання, а індивідуалізацію – як спосіб реалізації цього принципу у формах і методах навчання. Поряд з цим П. Підкасистий вбачає в індивідуалізації спосіб впливу на окремого учня в процесі навчання і виховання, а М. Скаткін – підхід до окремих учнів з метою залучення до колективної роботи. Л. Кондрашова та В. Буряк розглядають її як спосіб досягти ефективної віддачі від кожного учня, а Н. Савін – як умови для залучення кожного учня у плідну колективну діяльність. Т. Ільїна вказує, що індивідуалізація – це стимулювання інтересів одних до більш поглибленої роботи при обов'язковому доведенні інших до загального рівня.

Аналіз наукових джерел з проблеми індивідуалізації свідчить, що сучасні дослідники розглядають індивідуалізацію як в рамках звичайної академічної форми навчання, так і в контексті самостійної роботи, що припускають різні рівні індивідуалізації.

Індивідуалізація навчання дозволяє активізувати потенційні можливості кожного студента і вирішити питання виявлення, обліку та розвитку його здібностей, у тому числі і здібностей до освоєння іноземних мов. На даний момент найбільш поширеними варіантами індивідуалізації є:

- 1) внутрішня диференціація навчання на основі окремих особливостей учнів;
- 2) індивідуалізація навчальної роботи в середині групи;
- 3) індивідуалізація на основі різного темпу проходження навчального матеріалу [3, 110].

На думку науковця С. Ю. Ніколаєвої: «Процес розвиваючої індивідуалізації базується на реальному рівні функціонування у студентів психічних процесів, особистісних якостей і їх розвитку. Такий тип індивідуалізації реалізується шляхом підбору і адаптації вправ, спрямованих на розвиток психічних процесів і особистісних якостей студента.

У процесі формуючої індивідуалізації у студента виробляється індивідуальний стиль засвоєння іноземної мови з урахуванням особливостей його нервової системи і сформованого раніше стилю діяльності. Способом реалізації даного типу індивідуалізації є виконання навчальних завдань і вправ у режимах, які відповідають особливостям нервової системи учня та врахуванням унечем спеціальних рекомендацій щодо само формування індивідуального стилю діяльності [4, 175].

Змістом регулюючої індивідуалізації є тимчасове спрощення і часткове варіювання навчальних завдань з іноземної мови для окремих студентів, а також ускладнення та розширення програмних вимог для добре підготовлених студентів і зацікавлених у вивченні іноземної мови. Такий вид індивідуалізації реалізується шляхом підбору і виконання студентами вправ, що відповідають їхньому рівню володіння мовою» [2, 97].

Для реалізації індивідуалізації у навчальному процесі науковці пропонують розробляти додаткові завдання не тільки для «сильних» студентів, але й для студентів, у яких виникають ускладнення при оволодінні навчальною дисципліною. Мова йде про підготовку градуєваних навчальних матеріалів, які враховують специфіку навчальної дисципліни. Так у навчанні іноземних мов доцільно розробляти:

- завдання різного рівня складності до певного тексту: підстановчі, підстановчі за вибором (питання та лексико-граматичні вправи різного рівня складності);
- використання підготовлених друкованих завдань для написання диктантів, що передбачають самостійне написання, тексти з пропусками для самостійного заповнення, тексти із множинним вибором правильної відповіді;
- однакові типи завдань до текстів різного рівня складності (градування відбувається за рівнем складності тексту);

- завдання, що є різними для різних студентів: робота з картками, ксерокопіями текстів або іншими роздавальними матеріалами.

- однакові навчальні тексти і завдання з передбаченням різного темпу їх опрацювання, встановлюється лише кінцевий термін виконання.

У методиці навчання іноземних мов є різні форми реалізації індивідуального підходу до студентів. А саме: самостійна робота (self-directed learning) під керівництвом викладача; самостійне оволодіння (autonomous learning) іноземною мовою наодинці чи у групі шляхом широкого використання різноманітних підручників і посібників, але під керівництвом викладача; самостійне оволодіння іноземною мовою шляхом опрацювання навчального посібника допомоги викладача; індивідуальна робота (one-to-one teaching) з одним чи кількома викладачами; самостійне оволодіння іноземною мовою у спеціалізованих центрах (self-access centres) [1, 142].

Цілі індивідуалізації процесу навчання іноземної мови поділяються на основні та допоміжні. До основних належать: формування індивідуального стилю оволодіння іншомовним мовленням, який охоплює і вміння самостійної роботи заповнення прогалин у вихідному рівні володіння студентом іншомовним мовленням і своєчасне усунення нового відставання, що з'являється; розвиток інтелектуального кругозору, психічних процесів і якостей особистості студента, які відіграють провідну роль в оволодінні іншомовним мовленням.

Допоміжні цілі індивідуалізації включають: стимулювання навчальної діяльності студентів; активізацію навчально-виховного процесу з іноземної мови; створення позитивного емоційного фону навчального процесу тощо.

Для успішної реалізації індивідуалізації навчання педагогічне спілкування зі студентами повинно будуватися на основі: 1) створення в групі атмосфери доброзичливості, довіри та взаємодопомоги; 2) урахування мотивів, інтересів та інших особливостей студентів; 3) відсутності жорсткого контролю, наказів і повчань як результату орієнтації на кращі якості студентів; 4) орієнтації на проблемні задачі та завдання творчого характеру; 5) визнання того, що студент та викладач має право на помилку і власну думку; 6) публічної оцінки успіхів студента, що відбиває не тільки кінцевий результат його діяльності, але і прогрес у навчанні, умінь та навичках (при цьому слід уникати негативної оцінки якості особистості); 7) заохочення до ініціативи студентів у навчальному процесі [4, 54].

Отже, індивідуалізація процесу навчання іншомовного мовлення – це цілісна система, яка має охоплювати всі сторони та етапи навчально-виховного процесу з іноземної мови, а також передбачати комплексне врахування і цілеспрямований розвиток компонентів кожної з підструктур психологічної структури індивідуальності студента, що здійснюють значний вплив на якість оволодіння ним іншомовним мовленням. До складу цієї системи входять: 1) цілі індивідуалізації процесу навчання; 2) види індивідуалізації та їх зміст; 3) прийоми та засоби індивідуалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бардашевська Ю., Будас Ю., Дмитренко Н., Доля І., Зарічна Н., Клос Н., Колядич Ю., Лиса А., Мельник Л., Петрова А., Подзигун О., Тарнауз О., Теклюк Г., Терещенко Л., Яцишин О. Problem-based learning in teaching English as a foreign language: theoretical and practical issues : монографія / за заг. ред. Н.С. Дмитренко. – Вінниця : ФОП Т.П. Барановська, 2017. – 164с.
2. Володько В.М. Індивідуалізація процесу навчання як принцип неперервної педагогічної освіти / В. М. Володько // Система неперервної освіти: здобутки, пошуки, проблеми: Матеріали міжнар. наук.-практ. конференції у 6-ти книгах. – Чернівці: Митець, 1996. - кн.. 5. – с. 85-87.
3. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземної мови (схеми і таблиці): Навчальний посібник/ С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2008. – 285 с.
4. Паніч Г. А. Методологічні можливості використання комп'ютерних технологій при формуванні писемної компетенції у студентів /Г. А. Паніч // Мат-ли V Міжнар. наук.-пр. конф «Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі (22 листопада 2012). –Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна.–С. 144–145.
5. Теклюк Г. Деякі аспекти комунікативного підходу у навчанні іншомовного професійного спілкування майбутніх учителів історії та права / Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі // Матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції / Гол.ред. Ямчинська Т.І. – 26-27 квітня 2017 р. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – 272 с.
6. Унт И.Э. Индивидуализация и дифференциация обучения./ И. Э. Унт – М.: Педагогика, 2001. – 154с.

The article describes the basic approaches to the definition of the concept of individualization of the process of education at the creation of the foreign language. The author examines the most widespread individuals of individualization of the process of nauvchena. A characteristic is given to various subjects of individualization analysis of students' studies.

Key words: *the study of the foreign language, the individualization of the process of education, the rules of the individual approach.*

NEW TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN HIGHER AND SECONDARY SCHOOL

В. П. Гайдей,
магістрантка

(Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського)
haideivika@gmail.com

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ІНШОМОВНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ

У статті розкрито суть та особливості діалогічного мовлення в процесі навчання англійської мови. Проаналізовано основні підходи до навчання діалогічного мовлення. Окрім того, у статті охарактеризовано проблемні ситуації; наведено приклад проблемної ситуації, висвітлено позитивний вплив проблемних ситуацій на формування навичок іноземного діалогічного мовлення.

Ключові слова: *діалогічне мовлення, підходи до навчання діалогічного мовлення, формування навичок діалогічного мовлення, проблемна ситуація, проблемно-орієнтоване навчання.*

Постановка проблеми. Актуальність проблеми формування іноземного діалогічного мовлення студентів немовних спеціальностей зумовлена вимогами, які висуває сучасне суспільство до фахівців нового типу, котрі здатні злагоджено і виважено співпрацювати у команді, комунікувати з партнерами й конкурентами як рідною, так й іноземною мовами, координувати свої дії із колегами, нестандартно підходити до розв'язання професійних питань, що вимагає комунікативних умінь, сформованих на основі мовних знань і навичок, у тому числі й іноземною мовою. У навчанні іноземної мови студентів немовних спеціальностей ключовим є комунікативний підхід [1], який спрямований, в першу чергу, на формування у них навичок діалогічного мовлення, оскільки діалог – це і є комунікація.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування навичок іноземного діалогічного мовлення розглядається в наукових працях сучасних науковців, серед яких: Дмитренко Н. С., Іпатій І. К., Кузик О. В., Петрова А. І., Ромашкіна Г. І., Черниш В. В. Проте, недостатньо уваги приділяється проблемним ситуаціям, як засобу формування навичок іноземного діалогічного мовлення.

Мета статті – розкрити зміст поняття та особливості діалогічного мовлення, обґрунтувати доцільність використання проблемних ситуацій для формування навичок іноземного діалогічного мовлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз досліджень дає підстави стверджувати, що в сучасній педагогічній науці діалогічне мовлення визначається як процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування. В межах мовленнєвого акту кожен з учасників поперемінно виступає як слухач і як мовець. Діалог складається із взаємопов'язаних реплік співрозмовників. Сукупність реплік, що характеризуються структурною, інтонаційною та семантичною завершеністю, називають діалогічною єдністю. Діалогічна єдність є одиницею навчання діалогічного мовлення.

У лінгвістичній літературі [1; 2] діалогічне мовлення трактується як особливий вид мовленнєвої

діяльності, що характеризується *ситуативністю, зверненістю, вмотивованістю, спонтанністю, емоційною забарвленістю*.

Згідно з Іпатій І.К., однією із найважливіших психологічних характеристик діалогічного мовлення є його ситуативність [1]. Ситуативним діалогічне мовлення є тому, що часто його зміст можна зрозуміти лише з урахуванням тієї ситуації, в якій воно здійснюється. Самі зовнішні обставини ситуації можуть у момент мовлення не бути наявними, проте вони є у свідомості комунікантів і обов'язково включені в неї.

Зверненість передбачає зорове сприйняття співрозмовника, яке доповнюється невербальними засобами спілкування (мімікою, жестами, контактом очей, позами співрозмовників).

Оскільки мовець передає свої думки, почуття, ставлення до того, про що йдеться, розмова набуває певного емоційного забарвлення. Це знаходить відображення у відборі лексико-граматичних засобів, у структурі реплік, в інтонаційному оформленні тощо.

Як і будь-який інший вид мовленнєвої діяльності, діалогічне мовлення завжди вмотивоване. Воно впливає з бажання та потреби щось сказати, передати думки й почуття.

Діалогічне мовлення, на відміну від монологічного, неможливо спланувати заздалегідь, воно зазвичай спонтанне, адже мовленнєва поведінка кожного учасника діалогу значною мірою залежить від мовленнєвої поведінки партнера.

Обмін репліками відбувається досить швидко, і реакція вимагає нормального темпу мовлення. Це й зумовлює спонтанність, непередбачуваність мовленнєвих дій [1; 2].

Як зазначає Черниш В.В. [2], існує два основних підходи до навчання діалогічного мовлення. Перший підхід – «*зверху вниз*» – передбачає прослуховування діалогу, який є зразком мовлення в певній ситуації, та створення подібних мовленнєвих ситуацій і відповідних діалогів. Другий підхід – «*знизу вгору*» – зорієнтований на попереднє засвоєння елементів діалогу (репліки); побудова діалогу відбувається самостійно, на основі запропонованої мовленнєвої ситуації. Підхід «знизу вгору» ми вважаємо доцільнішим, адже в процесі розвитку мовленнєвих навичок студенти виходять на рівень понадфразової єдності, (відрізок мовлення, який складається з двох або більше речень, синтаксично організований і комунікативно самостійний), а згодом і діалогічної єдності. Будуючи нове самостійне висловлювання іноземною мовою студент вживає вже засвоєні норми діалогічної єдності. Завдання ж навчання діалогічного мовлення включають засвоєння студентами нових видів діалогічних єдностей.

Навчання реплікування можна вважати підготовчим етапом формування навичок та вмінь іншомовного діалогічного мовлення студентів. Тому навчанню діалогічного мовлення передують робота, у процесі якої засвоюються готові мовленнєві одиниці, характерні для говоріння в діалогічній формі, формули етикету, певні реалії. Наприклад, *Could you tell me....?, What do you mean by that?, As far as I'm concerned, Sorry to interrupt you, but..., The point I'm trying to make is..., What I mean is....., Well, that's one way of looking at it, (but)..., I couldn't agree more*, тощо.

З метою розвитку навичок іншомовного діалогічного мовлення студентів немовних спеціальностей, на думку сучасних педагогів, доцільним є використання проблемних ситуацій на заняттях з іноземної мови [3; 4]. Проблемною ситуацією називають інтелектуальне ускладнення, при якому суб'єкту бракує досвіду та знань для розв'язання поставленої задачі, що в свою чергу спонукає людину до пошуку альтернативних варіантів вирішення проблеми. Вона містить складне теоретичне і практичне питання, яке вимагає детального дослідження, вивчення, аналізу у співвідношеннях з певними умовами і обставинами, які створюють ту чи іншу ситуацію [3; 4].

Специфіка предмету «Іноземна мова» і ступінь його складності обумовлюють застосування проблемно-орієнтованих завдань, які сприяють оптимізації мовленнєвої діяльності студентів і формуванню вмінь практично використовувати іноземну мову як засіб спілкування, підвищують ефективність навчального процесу і дозволяють досягти більш високих результатів. Робота над проблемними ситуаціями дає можливість студентам активізувати когнітивний процес, розумово-мовленнєву діяльність, краще засвоювати новий матеріал. Проблемні ситуації спрямовані на розвиток діалогічного мовлення, тобто формування готовності вирішувати комунікативні завдання в різних ситуаціях навчального, соціально-побутового та культурного спілкування.

Наведемо приклад проблемної ситуації, яка сприяє формуванню навичок діалогічного мовлення: *Make up a dialogue on the following situation. You and your partner study at a pedagogical university. Highlight the advantages and disadvantages of being a teacher. Speak about the qualities you have to develop to become a good specialist in your field.* У цій ситуації студенти, котрі вирішують мовленнєве завдання, спрямовують увагу не лише на відпрацювання лексичних одиниць й певних граматичних конструкцій, а й задіюють емоційно-оцінювальну сферу своєї діяльності, що стимулює їх висловлюватись самостійно, самим обирати мовленнєві засоби для вираження власних думок.

Отже, навчання іноземної мови, засноване на вирішенні тієї чи іншої проблеми, забезпечує максимальну активізацію комунікативної діяльності студентів, а значить й іншомовного діалогічного мовлення. Пошук розв'язання поставленого завдання обумовлює природність спілкування, постановка проблеми і необхідність її розв'язання сприяють розвитку критичного мислення в студентів. Потреба ретельного продумування ситуації, пошуку правильного рішення розвиває у них логічне мислення, вміння аргументувати і контраргументувати, переконувати співрозмовника [3].

Висновки та перспективи. Комунікація іноземною мовою можлива за умови вільного користування суб'єктами взаємодії мовою як найважливішим способом спілкування. Рівень володіння іноземною мовою суб'єктів є тим основним чинником, який визначає ефективність усього процесу спілкування. Тому, формування діалогічного мовлення, а саме можливість здійснювати спілкування на діалогічному рівні в межах фахової тематики, розуміти діалогічне мовлення, вміти стисло та точно висловлювати думки іноземною мовою передбачає використання проблемних ситуацій. Використання проблемних ситуацій у формуванні навичок іншомовного діалогічного мовлення переорієнтовує навчальний процес з традиційного, нецікавого заучування лексики та граматики, на чому зазвичай ґрунтувалось викладання іноземної мови у ВНЗ, на втілення суб'єктами взаємодії своїх власних потреб спілкування. Перспективою є побудова актуальної, новітньої моделі вивчення іноземної мови, фундаментом якої є впровадження проблемних ситуацій на заняттях з іноземної мови у ВНЗ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Іпатій І.К. Формування навичок діалогічного та монологічного мовлення. – [Електронний ресурс]/І.К. Іпатій, О.В. Кузик. – Режим доступу: <http://intkonf.org/ipatiy-i-k-kuzik-o-v-formuvannya-navichok-dialogichnogo-ta-monologichnogo-movlennya/>
2. Черниш В.В. Навчання іншомовного діалогічного мовлення в аспекті компетентнісного підходу/В.В. Черниш // Іноземні мови, 2012. т.№ 4.-С.11-27
3. Дмітренко Н.Є. Застосування проблемних ситуацій для формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх учителів на заняттях з англійської мови / Н. Є. Дмітренко, А. І. Петрова // Іноземні мови. – 2017. – № 3. – С. 23-29.
4. Ромашкіна Г.І. Шляхи створення проблемних ситуацій на уроці іноземної мови / Г.І. Ромашкіна // Іноземні мови. – 2009. – №3. – С. 18-19.

REFERENCES

1. Ipatii I.K. Formuvannya navychok dialogichnoho ta monologichnoho movlennia. – [Elektronnyi resurs]/I.K. Ipatii, O.V. Kuzyk. – Rezhym dostupu: <http://intkonf.org/ipatiy-i-k-kuzik-o-v-formuvannya-navichok-dialogichnogo-ta-monologichnogo-movlennya/>
2. Chernysh V.V. Navchannia inshomovnoho dialogichnoho movlennia v aspekti kompetentnisnoho pidkhodu/V.V. Chernysh // Inozemni movy, 2012. t.№ 4.-S.11-27
3. Dmitrenko N.Ye. Zastosuvannia problemnykh sytuatsii dlia formuvannia inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti u maibutnikh uchyteliv na zaniattiakh z anhliiskoi movy / N. Ye. Dmitrenko, A. I. Petrova // Inozemni movy. – 2017. – № 3. – S. 23-29.
4. Romashkina H.I. Shliakhy stvorennia problemnykh sytuatsij na urotsi inozemnoi movy / H.I. Romashkina // Inozemni movy. – 2009. – №3. – S.18-19.

Haidei V.P. The Formation Of Foreign Language Dialogue Speech Skills By Means Of Problem Situations

The article deals with the essence and features of the dialogical speech in the course of English language learning. The main approaches to teaching dialogue speech are analyzed. Furthermore, the article describes the essence of the problem situation; the example of the problem situation is provided; it is proved, that the usage of problem situations contributes to the formation of foreign language dialogue speech skills.

Key words: *dialogue speech, approaches to teaching dialogue speech, the formation of skills of dialogue speech, problem situation, problem-oriented learning.*

Т. С. Кучер,
студент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ІНТЕНСИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

Статтю присвячено аналізу інтенсивних методів навчання іноземних мов, виокремлено засоби та методи інтенсивного навчання, що можуть бути використані для формування англомовного говоріння студентів.

Ключові слова: *інтенсивні метод, сугестопедія, метод активізації резервних можливостей особистості.*

У зв'язку з активністю вивчення англійської мови вищих навчальних закладах перед викладачем іноземних мов постає проблема віднайти якісно нові та інтенсивні методи навчання іноземних мов, які б полегшили процес сприймання та засвоєння студентами іншомовного матеріалу мовних ВНЗ. Оскільки метою навчання іноземної мови є оволодіння нею як засобом комунікації для успішного виконання подальшої професійної діяльності, майбутні учителі іноземної мови мають оволодіти вміннями професійно спрямованого мовлення.

Проблема формування англомовної компетентності в говорінні майбутніх учителів іноземної мови є актуальною, оскільки наразі в школах є потреба у вчителях англійської мови, які б не лише гарно володіли знаннями з іншомовної граматики, лексики а й були мовленнєвим зразком для учнів. Тому і відбувається активний пошук нових методик і технологій для підготовки у ВНЗ таких шкільних кадрів, які могли б відповідати вимогам сучасного вчителя англійської мови.

Одними з найбільш досліджуваних в останні роки та передових методів навчання іноземної мови являються інтенсивні методи навчання. За останні десятиріччя були досягнуті великі успіхи в створенні та реалізації інтенсивних методів навчання іноземних мов. Ці методи поєднують в собі прогресивні тенденції лінгвістики, мовознавства, педагогіки та психології. Спираючись на діяльнісний та комунікативно-особистісний підходи, інтенсивне навчання створює реальний шлях до оволодіння англомовним говорінням, а саме розвивати в студентів комунікативні здібності, вміння активно й вільно спілкуватися іноземною мовою.

Проблематику інтенсивного навчання досліджували та висвітлювали у своїх наукових працях такі вчені: сугестопедичний метод навчання (Г. Лозанов), метод активізації резервних можливостей особистості (Г. О. Китайгородська), емоційно-смысловий метод (І. Ю. Шехтер), інтенсивний метод навчання усного мовлення (Л. Ш. Гегечкорі), сугестокібернетичний інтегральний метод прискореного навчання дорослих (В. В. Петрусинський), прискорений курс навчання розмовного мовлення методом занурення (А. С. Плєсневич), ритмопедія (Г. М. Бурденюк), гіпнопедія (А. М. Свядош). Аналіз систем праць цих авторів засвідчує їхні спільні вихідні позиції, близькі трактування основних методичних понять і категорій, спільність психологічних і лінгвістичних вихідних положень. Ця принципова спільність дозволяє відносити всі ці методичні системи до одного напрямку, який передбачає посилення активності викладача, студентів, їхнього спілкування та взаємодії з метою прискореного засвоєння знань, формування вмінь і навичок англомовного спілкування. Це відбувається за рахунок більш активного застосування психологічних, особистісних можливостей, які є у розпорядженні вчителя та студентів, а також соціально-психологічних можливостей, що закладені в систему взаємодій і взаємовідносин, які характерні для навчального колективу.

За такої системи навчання студентів включаються в навчальну діяльність маючи певну прагматичну обмежену мету та різний вихідний рівень зацікавленості. Спеціальна організація навчального процесу за нових підходів до навчання англійської мови сприяє появі у студентів нових цілей та інтересів. О. Леонтьєв, уточнюючи, що означає «зробити щось цікавим для когось», зазначав, що це означає: 1) зробити дієвим або створити знову певний мотив і 2) зробити відповідним певній меті. Для інтенсивного навчання англомовного говоріння студентів щоб підвищити інтерес, потрібно створити мотив, а потім відкрити можливість реалізації мети на практичній основі [2, с. 97]. Окрім мотивації викладачу під час підготовки до проведення заняття також слід враховувати засоби та методи інтенсивного навчання. О. Леонтьєв [3, с. 261] визначає такі засоби інтенсифікації навчання іноземної мови:

1. Побудова навчальної діяльності як організованої, керованої та контрольованої

послідовності дій студентів, які забезпечують оптимальне формування іншомовної мовленнєвої компетентності та її структурних компонентів

2. Пошук оптимального співвідношення свідомих і пристосованих компонентів за формування іншомовної мовленнєвої компетентності.

3. Диференційоване формування компонентів іншомовної мовленнєвої компетентності залежно від їхнього співвідношення з компонентами мовленнєвої діяльності рідною мовою або мовою-посередником, оптимальне співвідношення власне формування та корекції.

4. Послідовне дотримання принципу функціональності разом з принципом системності.

Інтенсифікація процесу англомовного говоріння студентів може будуватися на елементах двох таких популярних методах як сугестопедії та методу активізації резервних можливостей особистості. Сугестопедія – це система методів і прийомів навчання, при яких створюються найбільш сприйнятливі умови прискореного засвоєння навчального матеріалу, шляхом навіювання, цілеспрямованого впливу на свідоме та несвідоме особистості, психологічної релаксації, та інших психологічних операцій. До найбільш доступних та ефективних засобів сугестопедії які можуть ефективно вплинути на створення емоційно-сприятливого мовленнєвого середовища на занятті студентів з англійської мови можна віднести: музичний супровід, візуальна наочність; емоційна забарвленість; мова рухів; драматичні полілоги; стан релаксації [1].

Другий метод, це метод активізації резервних можливостей розроблений Галиною Олександрівною Китайгородською, в якому вона визначає ціль інтенсивного навчання – в мінімальний термін досягнути засвоєння максимального об'єму навчального матеріалу. Виходячи з цієї цілі – в найкоротший термін оволодіти вмінням іншомовного спілкування, вона виділяє 2 фактора: 1) мінімально необхідний термін навчання для досягнення мети (майбутня мовленнєва діяльність) при максимально необхідному (для цієї цілі) об'ємі учбового матеріалу і відповідній його організації; 2) максимальне використання всіх резервів особистості учня, яке досягається в умовах особливої взаємодії в навчальній групі при творчому впливі особистості викладача. Для досягнення цілей даного методу на занятті з англійської мови можливе застосування таких способів активізації резервних можливостей студентів: етапи пред'явлення навчального матеріалу; виконання ролей; введення у ситуацію спілкування; послідовність перевтілення.

Підсумовуючи роздуми про ефективність інтенсивних методів, варто відзначити, що їх використання дозволяє формувати й активізувати мовленнєві вміння за короткий термін у межах певного набору тем і ситуацій, що відбираються відповідно до комунікативних потреб студентів. Це забезпечує високу мотивацію навчання. Позитивно впливає на засвоєння матеріалу організаційна система занять: розподілення студентів за ролями, стимулюючі етюди, проблемний характер занять, використання музичного фону. Все це не викликає дискомфорту, студенти відчують задоволення від занять. Поряд із перевагами можна відзначити певні недоліки та невирішені проблеми: зосередження на мовленнєвій діяльності веде до того, що недостатньо уваги приділяється роботі над мовним матеріалом. Це потребує включення до системи занять тренувальних вправ і граматичних пояснень. Найбільш ефективним є використання інтенсивних методів у невеликих групах за наявності відповідної кваліфікації викладача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Пальчевський С.С. Сугестопедія : історія, теорія, практика : навч. Посіб. Для студ. Вищ. Навч. Закладів / С. С. Пальчевський. – К. : Кондор, 2006. – 306 с.
2. Китайгородская Г. А. Интенсивное обучение иностранным языкам. Теория и практика / Г. А. Китайгородская – М.: Русский язык, 2009. – 345 с.
3. Власова О. І. Педагогічна психологія: навч. Посіб. Для студ. Вищ. Навч. Закл. / О. І. Власова. – К. : Либідь, 2005. – 520 с.

М. О. Лісовик,
студентка
(Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського)
lisovykmaria21@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядаються основні погляди науковців на інформатизацію сфери освіти, а також особливості та основні переваги використання сучасних інформаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови. У статті зазначаються основні форми організації роботи на заняттях іноземної мови з використанням інформаційних технологій.

Ключові слова: іноземні мови, інформаційно-комунікаційні технології, комп'ютеризація освіти, навчальний процес, вищий навчальний заклад

На сьогодні стрімкий розвиток новітніх інформаційних засобів неминуче призводить до інформатизації багатьох сфер суспільного життя, в тому числі і освітньої сфери. Рівень європейської освіти вимагає підвищення якості фахової підготовки викладачів з новим типом мислення, що відповідає сучасному інформаційному простору. І тому саме впровадження інформаційних технологій в освіту сприяє вирішенню даного питання.

Для сучасного вчителя іноземної мови відкрито безліч шляхів для пошуку новітніх та цікавих методик навчання. Те, що пропонує шкільна програма – далеко не все чим може забезпечити себе вчитель. У модернізованому світі діти не уявляють свого життя без мультимедійних гаджетів, тому безперечно дієвим у процесі навчання іноземної мови буде використання засобів мультимедіа, а точніше використання різних відео та аудіозаписів, мультимедійних презентацій, що приваблюватиме учнів та пришвидшить засвоєння ними необхідного матеріалу [1: 10].

Дослідженню цього питання були присвячені роботи таких науковців як В.Бикова, Р.Гуревича, І.Заярної, Н.Годованець, О.Дмитревої, Т.Дрофи, М.Кадемії, І.Карпенко Т.Крамаренко, І.Павлової, А.Петрової, О.Подзигун, Л.Морської, Є.Полат та ін.

Метою статті є розглянути деякі особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови у вищій школі.

І.Заярна визначає інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) як узагальнююче поняття, що описує різні пристрої, механізми, способи, алгоритми обробки інформації. Найважливішим сучасним пристроями ІКТ є комп'ютер, забезпечений відповідним програмним забезпеченням та засоби телекомунікацій разом з розміщеною на них інформацією.

Крім того, вона виділяє такі основні напрямки використання ІКТ у навчанні англійської мови:

- використання з метою навчання шляхом моделювання, наочного представлення мовних, мовленнєвих і соціокультурних процесів та явищ;
- організація тренування у використанні навчального матеріалу (формування мовленнєвих умінь та мовних навичок);
- контроль та оцінювання рівня сформованості умінь та навичок, зберігання, збір та обробка статистичної інформації;
- забезпечення діалогу, комунікації за допомогою комп'ютерних мереж [2: 15].

Треба зазначити, що навіть наявність найсучаснішого комп'ютера саме по собі не гарантує освоєння іноземної мови, якщо не враховувати необхідність науково обґрунтованої організації цієї діяльності або безпосередньо викладачем, або опосередковано – системою засобів, які закладені в програмному забезпеченні поряд з мовним матеріалом. Інформаційні технології – не просто проміжна ланка між студентом і викладачем. Справа в тому, що зміна засобів і методів навчання призводить до зміни змісту навчальної діяльності, яка стає все більш самостійною і творчою, сприяє реалізації індивідуального підходу у навчанні [3: 312].

На думку Т.Дрофи великі можливості у підвищенні ефективності процесу викладання іноземних мов є використання мережі Інтернет. Зазвичай, найпростіше застосування Інтернету у навчанні іноземних мов – це використання його як джерела додаткових матеріалів. Однак, найповніше можливості Інтернету розкриваються при використанні його у навчальній аудиторії: це можуть бути спеціальні тренувальні вправи для дистанційного навчання мов, електронне листування з іноземними партнерами, творча діяльність цілих колективів при створенні інтерактивних журналів тощо. Інтернет дає студентам доступ до інформації, включаючи аудіювання, читання і письмо.

Студенти можуть працювати в комунікативному середовищі в реальному часі або вибирати засоби, які дадуть їм змогу створити і перевірити повідомлення; зайти на форум і поспілкуватися з одним або декількома співбесідниками. Електронна пошта дозволяє студентам підтримувати зв'язки з носіями мови, спонукає їх до діалогу з ними [4:78].

Процес вивчення іноземної мови може стати ефективнішим за допомогою проблематизації навчального процесу. Проблема подача матеріалу засобами інформаційно-комунікаційних технологій сприяє підвищенню ефективності процесу навчання, оскільки це стимулює розумову діяльність, самостійний пошук інформації і прагнення до аналізу та узагальнення. Принцип проблемності зближує між собою процес навчання з процесом пізнання, дослідження, творчого мислення. При цьому формуються навички пошукового, дослідного підходу до рішення теоретичних або практичних проблем. [5: 272].

Отже, можна виділити основні переваги використання ІКТ у процесі вивчення іноземної мови:

- мотивація студентів;
- можливість для викладача застосовувати індивідуальний підхід;
- сприяння розвитку самостійності студентів;
- урізноманітнення та осучаснення навчального матеріалу;
- забезпечення автентичним матеріалом, що сприяє поінформованості щодо інших мов та культур [3: 23].

Використання ІКТ навчання допомагає інтегрувати різні форми діяльності і надає процесу вивчення іноземної мови більшої інтенсивності. Поєднуючи комп'ютерні вправи із завданнями з підручника, можна досягти високого рівня оволодіння граматичними та лексико-граматичними навичками [6: 105-106].

Можна зробити висновок, що сучасні досягнення у сфері інформаційно-комунікаційних технологій відкривають перед вчителем широкий спектр можливостей, щодо удосконалення та урізноманітнення навчального процесу. Використання ІКТ у мовній освіті – це один із перспективних засобів формування стійкої комунікативної компетентності в учнів під керівництвом досвідченого вчителя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Биков В.М. Комп'ютеризація освіти / В.М. Биков // Педагогічна газета. – 2000. – № 5. – С. 8-13.
2. Заярна І.С. Деякі аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні англійської мови / І.С. Заярна // Педагогічні науки. – 2015. – № 4. – С.15-24.
3. Подзигун О.А. Застосування інформаційних технологій у навчанні іншомовного професійного спілкування майбутніх педагогів / О.А. Подзигун // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми / Зб. наук. пр. – Випуск 45 / Редкол.: І.А.Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма “Планер”, 2016. – С.311-314.
4. Дрофа Т.П. Використання сучасних інформаційно-комунікативних технологій під час викладання іноземної мови / Т.П. Дрофа // Вісник психології і педагогіки. – 2012.- № 10. – С. 77-88.
5. Подзигун О.А., Петрова А.І., Клос Н.С. Використання пролемно-орієнтованого навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні іншомовної компетентності майбутніх фахівців / О.А. Подзигун, А.І.Петрова, Н.С. Клос // Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи. Збірник наукових праць. Випуск 5. / За ред. М.М. Козяра, Н.Г. Ничкало. – Львів: ЛБУ БЖД, 2017. – с. 269-272.
6. Петрова А.І., Подзигун О.А. Навчання іноземної мови для професійного спілкування майбутніх учителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій / А.І. Петрова, О.А. Подзигун // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка: збірник наукових праць. – Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2015. – Випуск 3(81). – С.104-107.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Bykov, V.M. (2000). Komp'yuteryzatsiya osvity [Computerization of Education]. Pedahohichna hazeta. – Pedagogical Newspaper, 5, 8-13[in Ukrainian].
2. Zayarna, I.S. (2015). Deyaki aspekty vykorystannya informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy u navchanni anhlis'koyi movy [Some aspects of the use of information and communication technologies in the teaching of English]. Pedahohichni nauky. – Pedagogical sciences, 4, 15-24 [in Ukrainian].
3. Podzygun, O.A. (2016). Zastosuvannya informatsiynykh tekhnolohiy u navchanni inshomovnoho

profesiynoho spilkuvannya maybutnikh pedahohiv [Use of information technologies in teaching foreign language professional communication for future teachers]. Suchasni informatsiyni tekhnolohiyi ta innovatsiyni metodyky navchannya u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiya, teoriya, dosvid, problemy. – Modern Information Technologies and Innovative Methods of Professional Training: Methodology, Theory, Experience, Problems: Collection of scientific papers, 45, 311-314 [in Ukrainian].

4. Drofa, T.P. (2012). Vykorystannya suchasnykh informatsiyno-komunikativnykh tekhnolohiy pid chas vykladannya inozemnoyi movy [Using modern information and communication technologies while teaching a foreign language]. Visnyk psykholohiyi i pedahohiky. – Bulletin of Psychology and Pedagogy, 10, 77-88 [in Ukrainian].

5. Podzyhun, O.A., Petrova, A.I., Klos, N.S. (2017). Vykorystannya prolemno-oriyentovanoho navchannya zasobamy informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy u formuvanni inshomovnoyi kompetentnosti maybutnikh fakhivtsiv [Use problem-based learning by means of information and communication technologies in forming the foreign language competence of future specialists]. Informatsiyno-komunikatsiyni tekhnolohiyi v suchasnyy osviti: dosvid, problemy, perspektyvy. – Information and communication technologies in modern education: experience, problems, perspectives: Collection of scientific papers, 5, 269-272 [in Ukrainian].

6. Petrova, A.I., Podzygun, O.A. (2015). Navchannya inozemnoyi movy dlya profesiynoho spilkuvannya maybutnikh uchyteliv zasobamy informatsiyno-komunikatsiynykh tekhnolohiy [Teaching a Foreign Language for Professional Communication of Future Teachers by Information and Communication Technologies]. Visnyk Zhytomyrs'koho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. – Bulletin of Zhytomyr State University named after Ivan Franko: Collection of scientific papers, 3(81), 104-107 [in Ukrainian].

Lisovyk M.O. The Use of Modern Information and Communication Technologies in the Process of Learning a Foreign Language.

The article deals with the main views of scientists on the informatization of the sphere of education, as well as the peculiarities and main advantages of using modern information technologies in the process of learning a foreign language. The article outlines the main forms of organization of work in foreign language classes using information technologies.

Key words: *foreign languages, information and communication technologies, computerization of education, educational process, higher educational establishment*

О. П. Мазко,

кандидат педагогічних наук, старший викладач
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

Т. В. Іванцова,

студентка
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ОСОБЛИВОСТІ КОМП'ЮТЕРНО-ОПОСЕРЕДКОВАНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розглядається сутність одного з сучасних типів взаємодії в навчальному процесі – комп'ютерно-опосередкованого. Обґрунтовується необхідність його реалізації в сучасному інформаційному суспільстві. Розглядаються основні режими комп'ютерно-опосередкованої взаємодії та доводиться доцільність їх використання у процесі вивчення іноземної мови в початковій школі.

Ключові слова: *безпосередня взаємодія, комп'ютерно-опосередкована взаємодія, початкова школа*

Перехід людства до нового типу цивілізації – інформаційного суспільства – вимагає масштабних змін у всіх сферах людської діяльності, у тому числі й у сфері освіти. Поряд із засвоєнням базових знань, дедалі важливішим постає завдання навчити учнів самостійно оволодівати новими знаннями та інформацією, таким чином, формуючи здатність молодого покоління до самоосвіти й

саморозвитку, сприяти усвідомленню потреби в навчанні упродовж життя, починаючи вже з молодшого шкільного віку.

На початку XXI століття в умовах інформаційного суспільства з'являються нові форми навчальної комунікації, які вимагають нових підходів до реалізації останньої. Якщо традиційно взаємодія здійснювалась у межах аудиторії, де вчитель співпрацював з учнями безпосередньо, то сучасні уявлення про здійснення взаємодії доповнюються використанням інформаційних технологій у навчанні, що дає нам підстави виокремити два основні типи взаємодії – безпосередню та комп'ютерно-опосередковану.

Безпосередня взаємодія – це спілкування учасників навчального процесу при візуальному та аудіальному контакті в межах одного фізичного простору в один і той же час. Така взаємодія встановлюється при наявності спільного фокусу уваги (об'єкта, теми, спільної діяльності та ін.) та при усвідомленні її учасниками присутності один одного [1, с.11-12]. Взаємодія «віч-на-віч» може мати індивідуальний або груповий характер. Прикладом є багатостороннє спілкування вчителя і учня (учня і учня, учня і групи учнів) в урочний або позаурочний час у формі привітання, пояснення, опитування, бесіди та інших формах спільної діяльності учасників взаємодії. Безпосередня взаємодія є важливою передумовою інформаційного обміну, оскільки дає можливість миттєво реагувати на запитання і формулювати відповіді, висувати нові ідеї та знаходити рішення тощо. Безпосереднє спілкування стимулює формальні та неформальні соціальні інтеракції з урахуванням індивідуальних рис та якостей особистості, дає змогу гнучко змінюватися та пристосовуватися до того образу партнера, який формується у процесі взаємодії, водночас надає свободу у виборі способу спілкування та прийнятті рішень, сприяє ефективній командній роботі, розвиває відчуття спільноти.

У результаті постійного удосконалення інформаційно-комунікаційних технологій другим основним типом взаємодії є **комп'ютерно-опосередкована взаємодія**, яку ми визначаємо як тип комунікативної взаємодії, що виникає у процесі використання суб'єктами різних інформаційно-комунікаційних технологій. Учасники спілкування вступають у комунікативні зв'язки опосередковано [1, с.12-13], створюючи та сприймаючи нову інформацію, обмінюючись нею у процесі застосування різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій. Інакше кажучи, така взаємодія стає можливою через використання технологічного потенціалу, який уможливорює навчання на відстані, через Інтернет тощо. Про це свідчить, насамперед, швидкий розвиток дистанційного навчання, використання засобів мобільного зв'язку (додатки для мобільних телефонів, планшетів, онлайн ігри) тощо.

Важливо зазначити, що комп'ютерно-опосередкована взаємодія може відбуватися в двох режимах: індивідуальному та груповому. Використання режиму залежить від застосування певного формату або технології. Наприклад, написання повідомлення, електронних листів, а також обмін миттєвими повідомленнями в чатах, тренувальні програми передбачають індивідуальну участь. Використання інтерактивних дошок, спілкування у соціальних мережах, обговорення різноманітних питань в онлайн режимі, навчальні ігри для великої кількості учасників, веб-сайти, націлені на спільне навчання, характеризуються груповою участю усіх суб'єктів взаємодії. Відтак, комп'ютерно-опосередковане спілкування поступово стає не тільки інструментом навчання, але й технологією, посередником та двигуном соціальних стосунків, водночас створюючи інтерактивне середовище та заохочуючи учнів до вивчення іноземної мови у найбільш зручний та звичний для них спосіб.

Комп'ютерно-опосередкована взаємодія, як правило, обмежується часовими рамками та реалізується через мережу Інтернет синхронно або асинхронно. Синхронна взаємодія полягає у миттєвому встановленні контакту між його учасниками. Така взаємодія створює ефект віртуальної присутності, що сприяє швидкому встановленню міжособистісних контактів та створенню певної навчальної спільноти. Асинхронна взаємодія передбачає здійснення взаємодії між суб'єктами навчального процесу з певною затримкою у часі. Учасники отримують, створюють та застосовують знання не одночасно, а в зручний для них час (обмін повідомленнями у соціальних мережах, написання електронного листа, створення Інтернет презентації)

Безпосередня та комп'ютерно-опосередкована взаємодія є надзвичайно інтерактивними, оскільки обидва типи сприяють розвитку динаміки усного мовлення (віч-на-віч у реальному просторі, у віртуальному просторі або по телефону), при чому комп'ютерно-опосередкована взаємодія більшою мірою сприяє розвитку інтерактивного писемного мовлення, оскільки велика кількість її форматів передбачає використання письмових робіт (від коротких коментарів до змістовних повідомлень), тим самим тренуючи швидкість та точність їх написання та створюючи позитивну мотивацію до писемної інтеракції.

Отже, ми з'ясували, що побудова навчального процесу як суб'єкт-суб'єктної взаємодії, зокрема в початковій школі, є пріоритетною. Поширення інформаційно-комунікативних технологій та їх удосконалення дає можливість здійснювати навчальну діяльність через комп'ютерно-опосередковане спілкування учасників. Взаємодія такого типу полегшує процес формування необхідних умінь, а аткож значно мотивує учнів до інтерактивного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Мазко О. П. Інтерактивні технології формування культури педагогічної взаємодії майбутнього вчителя іноземних мов : Навчально-методичний посібник / О. П. Мазко. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2014. – 96 с.
2. Jones S.G. Cyber Society: Computer-Mediated Communication and Community. – Thousand Oaks, California: Sage Publications, 1995. – 241p.
3. Ocker R. J., Yaverbaum G. J. Asynchronous Computer-mediated Communication versus Face-to-face Collaboration: Results on Student Learning, Quality and Satisfaction // The Journal of Group Decision and Negotiation. – 1999. – Volume 8. – № 5. – P. 427-440.

O. P. Mazko, T. V. Ivantsova. Characteristics of Computer-mediated Interaction in Primary School.

The article examines the essence of computer-mediated interaction in the educational process. The necessity of its implementation in the information society is grounded. The main modes of computer-mediated interaction are considered as well as their potential in language learning in primary school.

Key words: face-to-face interaction, computer-mediated interaction, primary school.

Н. Б. Попадюк,
студентка

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ ДЛЯ РОЗВИТКУ УСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядається інтегрований підхід до навчання як відносно новий метод роботи зі школярами, досвід відомих науковців та педагогів. Обґрунтовується ефективність використання інтегрованого підходу. Розглядаються методичні рекомендації щодо використання інтегрованого підходу для розвитку у школярів усної взаємодії на уроках англійської мови у початкових класах.

Ключові слова: інтегрований підхід, інтегроване навчання, усна взаємодія.

У 21 столітті традиційна система навчання відступає на другий план. Перед сучасною школою постає завдання, як навчити школярів отримувати нові знання, як сформувати в учнів навички які як серед кола усієї інформації виділяти основну та важливу, як синтезувати отриману інформацію, та як навчити учнів обмінюватися своїм досвідом та знаннями. Тому освітній процес потребує нестандартного, особливого підходу до навчання. Одним із таких підходів є інтегроване навчання.

У процесі формування іншомовних умінь усної взаємодії учнів часто використовується штучний матеріал, що не веде до створення життєвих ситуацій спілкування, відтак значно знижує ефективність сприйняття та подальшого використання іншомовного матеріалу. Отже проблема формування вмінь усної взаємодії в учнів початкової школи є дуже актуальною. Вирішення даної проблеми можливе через використання інтегрованого підходу до навчання.

Метою нашої статті є дослідження ефективності використання інтегрованого підходу на уроках англійської мови для розвитку усної взаємодії молодших школярів.

Сучасні педагоги та науковці проводячи свої дослідження то розроблюючи свої навчальні програми вказує на те, що використання міждисциплінарних зв'язків у навчанні має вагоме значення.

Бенджамін Блум, розвиваючи свою Таксономію навчальних цілей (Taxonomy of Educational

Objectives), вказував на те, що необхідно вплітати “інтегративні нитки” до навчального плану, щоб сприяти зв’язкам між предметними областями.

Сандра Матісон і Меліс Фрімер у своїй роботі «Логіка міждисциплінарних досліджень» виявили, що використання інтегрованого навчання обумовлює набуття учнями важливих навичок для життя, це такі як уміння вирішувати проблеми та працювати у команді. Використання інтегрованого підходу сприяло покращанню стосунків учнів та вчителів, оскільки вони ставали партнерами, маючи спільну мету та разом відкривали світ який швидко змінюється та розвивається [2].

Використання інтегрованого навчання не означає повну відмову від окремих дисциплін. Кожен предмет має свої особливості, свої питання які необхідно вирішити, і пропонує власні методики розширення знань. Проте, коли перед учнями постає завдання яке виникає на перетині декількох дисциплін, учні застосовують уже набуті знання та навички, але у новий спосіб, що сприяє більш глибокому розумінню навколишнього світу.

Отже, ефективність використання інтегрованого підходу до навчання пояснюється тим, що інтеграція здатна вирішити чисельні проблеми освітянської системи. Вже сьогодні є очевидним, що інтегроване навчання як ніяке інше закладає нові умови діяльності вчителів та учнів, є діючою моделлю активізації інтелектуальної діяльності та розвивальних прийомів навчання. Інтеграція зобов’язує до використання різноманітних форм викладання, що має великий вплив на ефективність сприйняття учнями навчального матеріалу. Сучасна педагогічна наука вважає інтеграцію одним з головних дидактичних принципів навчання, зокрема у початковій школі. Адже саме початкова школа закладає основу усіх знань які необхідні для всебічного розвитку активної, творчої, всебічно розвиненої особистості.

Ідея інтегрованого навчання актуальна, оскільки з її успішною методичною реалізацією передбачається досягнення мети якісної освіти, тобто освіти конкурентноздатної, спроможної забезпечити кожній людині самостійно досягти певної цілі, творчо самостверджуватися в різних соціальних сферах. Іншими перевагами використання інтегрованого підходу до навчання у початковій школі є те, що інтеграція поживляє навчальний процес, економить навчальний час та позбавляє учнів від перевтоми [1].

Використання інтегрованого підходу, зокрема на уроках англійської мови в початковій школі є дуже ефективним. Вчитель, інтегруючи навчальні теми з різних предметів на уроки англійської мови, значно розширює тематику для створення комунікативних ситуацій. За інтегрованого підходу до навчання іноземної мови учням стає цікавіше вивчати новий матеріал, спираючись на вже раніше отримані знання з інших предметів.

Основною вимогою формування усної взаємодії в учні початкової школи є створення комунікативних ситуацій, тематика яких, за інтегрованого підходу є необмеженою. У реальному процесі спілкування комунікативні ситуації виникають, як правило, самі собою. Це так звані природні ситуації. На уроці іноземної мови вчителем та учнями також цілеспрямовано створюються умовні комунікативні ситуації для реалізації певної комунікативної функції, яка підлягає засвоєнню в початковій школі, наприклад: розпитати про щось, попросити, запропонувати, повідомити, описати, розповісти про що-небудь.

Одним із методичних прийомів створення комунікативної ситуації є рольові ігри, які сприяють реалізації міжособистісного спілкування учнів початкової школи на занятті з англійської мови. Рольова гра допомагає учням спланувати особисту мовленнєву поведінку і передбачити поведінку співрозмовника. Вона передбачає елемент перевтілення учня у представника певної соціальної групи, професії тощо. Через це рольові ігри часто сприймаються молодшими школярами як реальна дійсність: учні дістають у них можливості для самовираження, яке здійснюється у межах цих ролей. Кінцевою метою рольової гри на заняттях з англійської мови є відпрацювання комунікативних навичок та умінь. Учасники рольової гри не тільки роблять повідомлення з певної теми, але й вступають у бесіду, намагаються підтримати її, цікавляться думкою інших, обговорюють різні точки зору, кожен прагне висловити свою думку, і таким чином розмова стає невимушеною. Це, власне, і є реалізацією комунікативного підходу до навчання англійської мови, адже створено умовну комунікативну ситуацію, в якій відбувається невимушене спілкування з обігруванням соціальних ролей, тобто моделюються реальні умови комунікації.

Використання інтегрованого підходу в початковій школі дає можливість учням сприймати навколишній світ, оточення як цілу систему, та полегшує процес засвоєння нових знань. Оскільки в процесі інтеграції відбувається поєднання різних навчальних предметів, навчання для дітей стає цікавішим та новий матеріал сприймається та засвоюється ефективніше. Особливо важливим процес інтеграції є на уроках іноземної мови завдяки використанню реальних життєвих ситуацій, які сприяють розвитку усної взаємодії в учнів початкової школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підходи [Електронний ресурс] // Нова українська школа. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://nus.org.ua/articles/integrovane-navchannya-tematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyna-2/>.
2. Інтегроване навчання як освітній пазл [Електронний ресурс] // Нова українська школа. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://nus.org.ua/view/integrovane-navchannya-yak-osvitnij-pazl/>
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. лінгв. ун-тів і фак. ін. мов вищ. навч. закладів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін./ під загальн. ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
4. Навчальні програми з іноземних мов: для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 1 – 4 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – 96 с.

Popadiuk N. B. Efficiency of using an integrated approach for the development of oral communication between junior pupils in English lessons.

The article deals with the integrated approach to learning as a relatively new method of working with students, the experience of well-known scholars and educators. The efficiency of using an integrated evasion is substantiated. The methodical recommendations for the use of the integrated approach for the development of oral communication among pupils in English classes in elementary school are considered.

Key words: integration, integrated approach, oral communication.

THEORY AND PRACTICE OF EARLY FOREIGN LANGUAGE LEARNING

Гуманкова О.С.,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
англійської мови з методиками викладання в дошкільній та початковій освіті
Кваша Х.В.,
студентка 54 групи
ННІ педагогіки ЖДУ ім. І. Франка
kvasha_k.v@ukr.net

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стаття присвячена проблемі реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні дошкільників англійської мови. У статті висвітлено поняття міжпредметних зв'язків. Окреслено переваги їх застосування, запропоновано можливі напрями інтеграції іноземної мови з іншими лініями розвитку дошкільників, передбаченими програмою для закладів дошкільної освіти.

Ключові слова: міжпредметні зв'язки, навчання англійської мови, діти дошкільного віку.

Сучасна освіта знаходиться у постійному пошуку шляхів надання дошкільникам всіх необхідних знань, сприяння їх всебічному розвитку у процесі навчання. До шляхів розв'язання цієї проблеми належить використання міжпредметних зв'язків між лініями розвитку дошкільників, визначених у провідних освітніх документах.

Теоретичні засади освіти, побудованої на інтегрованій основі закладено ще у науковій спадщині Д. Д'юї, С. Т. Шацького, М. М. Рубінштейна. Ефективні шляхи реалізації міжпредметних зв'язків обґрунтовано у наукових доробках І. Л. Бім, С. У. Гончаренка, Т. В. Зубенко та інших.

Проте, проблема реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні дітей дошкільного віку в цілому

та у навчанні їх англійської мови зокрема, не знайшла достатньої уваги у наукових доробках сучасних вчених.

Метою нашої статті є пошук можливостей реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні дітей дошкільного віку англійської мови.

Існують різні точки зору щодо визначення поняття «міжпредметні зв'язки». На нашу думку найбільш вдалим є визначення запропоноване С. У. Гончаренком:

«Міжпредметні зв'язки — взаємне узгодження навчальних програм, зумовлене системою наук і дидактичною метою»[1: 210].

Вихователі з правом викладання іноземної мови, окрім занять з англійської мови, проводять низку інших занять з дошкільниками, такі як: мовленнєвий розвиток, логіко-математичний розвиток, малювання, художня праця, пізнавальний розвиток. Це дозволяє їм інтегрувати змістові та процесуальні аспекти цих занять у процес навчання англійської мови, що своєю чергою, оптимізує досягнення всього спектру цілей, які стоять перед лінією розвитку дошкільників «Іноземна мова» як такою.

Підтримуючи точку зору Т. Зубенко, відмічаємо, що «іноземна мова вчить спілкуванню зі світом вербальними засобами, а інші дисципліни використовують для цього мову музики, жестів, ліній, барв, почуттів, рухів» [2].

Основними перевагами застосування міжпредметних зв'язків є те, що вони:

- сприяють розвитку інтелектуальних нахилів та здібностей дошкільників;
- розвивають інтерес до вивчення предметів;
- активізують пізнавальну діяльність дітей;
- роблять знання дошкільників свідомими і системними.

Отже, на основі аналізу ліній розвитку дітей дошкільного віку, зазначених у програмі «Я у Світі»[3] розглянемо можливі напрями інтеграції основних ліній розвитку з іноземною мовою. Звернемося до конкретних прикладів.

Легко встановлюється зв'язок лінії «Іноземна мова(англійська)» з лінією «Дитина у світі культури». Зокрема, на заняттях з англійської мови в Закладах Дошкільної Освіти (ЗДО) вихователі часто звертаються до використання англійських пісень, які з одного боку сприяють запам'ятовуванню матеріалу, а з іншого, активізують знання та навички дітей отримані під час занять з музичного мистецтва. Також на заняттях з англійської мови в ЗДО часто з метою розвитку аудитивних навичок дошкільників, використовуються методичні прийоми з використанням малювання, ліплення, аплікації. Застосовуються такі технології, як: «Listen and draw», «Listen and colour», «Listen and make». Заняття з англійської мови також є результативними для інтеграції знань та навичок дітей, отриманих на заняттях з формування елементарних математичних уявлень (Освітня лінія «Дитина у сенсорно-пізнавальному розвитку»). На заняттях діти рахують об'єкти, предмети на англійській мові, визначають форму та величину іграшок, овочів, фруктів, меблів тощо.

Загальновідомим є той факт, що ігрова діяльність в дошкільному віці є провідною. Тому і всі заняття в ЗДО проводять в ігровій формі, щоб зацікавити дітей до вивчення матеріалу. Наприкінці вивчення кожної англійської теми вихователі пропонують дітям програти комунікативні ситуації з використанням отриманих знань і навичок з вивченої теми. Це допомагає дітям краще засвоїти і закріпити вивчений матеріал. Даний факт дозволяє нам встановити зв'язок освітньої лінії «Іноземна мова (англійська)» з освітньою лінією «Діяльність дитини (ігрова)».

Безперечно, англійська мова є відкритою для реалізації безлічі міжпредметних зв'язків.

Наш досвід проведення занять з англійської мови в ЗДО свідчить, що використання міжпредметних зв'язків дозволяє поглибити знання дітей, активізувати розвиток мотиваційної сфери їх пізнавальної діяльності, сприяти створенню цілісної картини світу.

Подальшого дослідження потребує пошук практичних шляхів реалізації міжпредметних зв'язків в процесі навчання дошкільників англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник/ С.У. Гончаренко. — К.: Либідь, 1997. — 376 с.
2. Зубенко Т. В. Впровадження інтегрованих уроків у навчання іноземної мови учнів початкової школи [Електронний ресурс] — Режим доступу до ресурсу: <http://xreferat.com/71/3039-1-vprovadzhennya-ntegrovanih-urok-v-u-navchannya-nozemno-movi-uchn-v-pochatkovo-shkoli.html>
3. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч. II. Від трьох до шести (семи) років / Аксьонова О. П., Анішук А. М., Артемова Л. В. [та ін.] ; наук. кер. О. Л. Кононко. — Київ : ТОВ «МІЦФЕР-Україна», 2014. — 452 с.

REFERENCES

1. Honcharenko S.U. Ukrainnyi pedahohichnyi slovnyk/ S.U. Honcharenko. – K.: Lybid, 1997. – 376 s.
2. Zubenko T. V. Vprovadzhennia intehrovanykh urokiv u navchannia inozemnoi movy uchniv pochatkovoї shkoly [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu do resursu: <http://xreferat.com/71/3039-1-vprovadzhennia-ntegrovaniih-urok-v-u-navchannia-nozemno-movi-uchn-v-pochatkovo-shkoli.html>
3. Prohrama rozvytku dytyny doshkilnoho viku «Ia u Sviti» (nova redaktsiia). U 2 ch. Ch. II. Vid trokh do shesty (semy) rokiv / Aksonova O. P., Anishchuk A. M., Artemova L. V. [ta in.] ; nauk. ker. O. L. Kononko. — Kyiv : TOV «MTsFER-Ukraina», 2014. — 452 s.

Humankova O.S., Kvasha C.V. The realization of interdisciplinary links in teaching English to preschool children.

The article deals with the problem of the realization of interdisciplinary links in teaching English to preschool children. The notion of interdisciplinary links has been defined. The benefits of their use in teaching process have been determined, the directions of the integration of English language with other lines of development of preschool children highlighted in syllabus requirements for preschool educational establishments have been suggested.

Key words: *interdisciplinary links, teaching English, preschool children.*

О. С. Гуманкова,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
англійської мови з методиками викладання в дошкільній та початковій освіті

Ю. В. Нестерчук,
студент ННІ педагогіки
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
yulia.nest6714@gmail.com

РОЗВИТОК АНГЛОМОВНОЇ МОНОЛОГІЧНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Стаття присвячена проблемі використання інтерактивних технологій у навчанні англійської мови дітей дошкільного віку. Визначено переваги використання інтерактивних технологій, проаналізовано етапи формування англomовної монологічної мовленнєвої компетентності та запропоновано конкретні інтерактивні технології відповідно до цих етапів.

Ключові слова: *англomовна монологічна мовленнєва компетентність, інтерактивні технології, діти дошкільного віку.*

Європейський вектор розвитку української держави актуалізує проблему раннього навчання іноземних мов. Важливість ранньої іноземної освіти підкреслено в ряді державних освітніх документів: Базовому компоненті дошкільної освіти[1], програмах розвитку дитини дошкільного віку „Я у світі“[2], програмі „Дитина“[3] та ін.

У перелічених документах метою навчання іноземної мови в дошкільних навчальних закладах (ДНЗ) визначено формування основ елементарної іноземної комунікативної компетентності, невід’ємною складовою якої є компетентність у говорінні.

Отже, пошук шляхів оптимізації формування основ англomовної компетентності у говорінні на заняттях англійської мови в ДНЗ є актуальним.

Проблема навчання дошкільників говоріння англійською мовою розглянута у дослідженнях Н.А.Бабенко, І.Б.Білоущенко, К.Ю.Віттенберг, І.В.Вронської, Т.М.Шкваріної та ін.

Проте, проблема використання інноваційних технологій, зокрема інтерактивних у навчанні монологічного мовлення дітей дошкільного віку є недостатньо висвітленою у наукових доробках вчених.

Метою нашої статі є привернення уваги до резервних можливостей використання інтерактивних

технологій у процесі формування основ елементарної англомовної монологічної мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку.

Продуктивність використання інтерактивних технологій на заняттях англійської мови підкреслюється у дослідженнях багатьох представників сучасної педагогічної науки. На думку науковців, інтерактивні технології, які ґрунтуються на засадах взаємодії, партнерства та співпраці у вирішенні пізнавальних задач[4] дозволяють:

- 1) оптимізувати формування іншомовних навичок і вмінь;
- 2) створити внутрішню мотиваційну основу навчальної діяльності;
- 3) сприяти досягненню розвивальних цілей навчання.

Для ефективного використання інтерактивних технологій у навчанні монологічного мовлення слід враховувати загальноовизнані методичні етапи формування англомовної монологічної мовленнєвої компетентності:

- етап формування вмінь будувати речення по темі;
- етап формування вмінь об'єднувати речення на рівні висловлювання;
- етап формування вмінь складати мікромонологи у комунікативних ситуаціях[5: 357-362].

Пропонуємо накласти на етапи формування монологічної мовленнєвої компетентності наступні інтерактивні вправи:

- перший етап: фронтальна ігрова вправа „Spider web“(Павутиння). Вчитель, тримаючи в руках клубок з нитками, пропонує дітям складати речення, передаючи клубок, лишаячи у себе кінчик нитки; парна вправа „Travelling“(Мандри)кожна пара дітей отримує мотузочки та, „мандруючи“ пальцями по мотузках, складає речення по малюнках. Гра продовжується поки мотузочка не скінчиться;

- другий етап: групова інтерактивна вправа „Find your partners make up a line and tell“(Знайди партнерів, склади ряд та розкажи). Вчитель роздає картки із зображенням різних тварин: чорно-білі картки з тваринами, картки з тваринами в кольорі та картки з тваринами, які виконують дії. Діти, рухаючись по групі, мають знайти партнерів з такими самими картками та створити ряд: тварина — тварина в кольорі — тварина в русі, та розповісти про неї.

- третій етап: групова інтерактивна вправа, яка має характер проекту - „Make a collage“(Склади колаж). Діти, працюючи в групах, вирізають та наклеюють малюнки, пов'язані тематично, обговорюють свій вибір та розповідають про те, що зображено. Тематичними колажами можуть бути: „Party menu“, „My bag“, „Zoo“.

Ефективність пропонованих ігрових інтерактивних вправ підтверджено експериментально в процесі навчання дошкільників іноземної мови на базі ДНЗ №25 м. Житомира. Перспективами подальших досліджень в цьому контексті є розробка додаткових інтерактивних ігрових вправ для навчання монологічного мовлення дітей дошкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazoviy-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч.
3. Від народження до трьох років / О. П. Аксьонова, А. М. Анішук, Л. В. Артемова [та ін.] ; наук. кер. О. Л. Кононко. — Київ : ТОВ «МІЦФЕР-Україна», 2014. — 204 с.
4. Програма розвитку дітей від 2 до 7 років «Дитина»/ Г.В. Беленька, О.Л. Богиніч, Н.І. Богданець-Білокаленко та ін. - К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 — 304 с.
5. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія та практика/ підручник/ Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Т.Е. та ін./ за заг. Ред. С.Ю.Ніколаєвої. - К.: Ленвіг, 2013. - 591 с.
6. Пометун О., Піроженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник/ О. Пометун, Л.Піроженко - К.: Видавництво А.С.К, 2004. - 192 с.

Humankova O.S, Nesterchuk Y.V. The development of monological speech competence of preschool children by means of interactive techniques.

The article deals with the problem of the use of interactive techniques in the process of teaching English to preschool children. The benefits of the use of interactive techniques have been determined, the stages of the formation of monological speech competence have been analysed, concrete interactive techniques attributable to the stages of the formation of the above mentioned competence have been suggested.

Key words: monological speech competence, interactive techniques, preschool children.

REFERENCES(TRANSLATED&TRANSLITERATED)

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity v Ukraini [Elektronnyi resurs] — Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>
2. Prohrama rozvytku dytyny doshkilnoho viku «Ja u Sviti» (nova redaktsiia). U 2 ch. Ch. I. Vid narodzhennia do trokh rokiv / O. P. Aksonova, A. M. Anishchuk, L. V. Artemova [ta in.] ; nauk. ker. O. L. Kononko. — Kyiv : TOV «MTsFER-Ukraina», 2014. — 204 s.
3. Prohrama rozvytku ditei vid 2 do 7 rokiv «Dytyna»/ H.V. Bielenka, O.L. Bohinich, N.I. Bohdanets-Biloskalenko ta in. - K.: Kyivskyi universytet imeni Borysa Hrinchenka, 2016 — 304 s.
4. Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur: teoriia ta praktyka/ pidruchnyk/ Bihych O.B., Borysko N.F., Boretska T.E. ta in./ za zah. Red. S.Iu.Nikolaievoi. - K.: Lenvih, 2013. - 591 s.
5. Pometun O., Pirozhenko L. Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia: naukovy-metodychni posibnyk/ O. Pometun, L.Pirozhenko - K.: Vydavnytstvo A.S.K, 2004. - 192 s.

О. С. Михайлова,

доцент кафедри англійської мови з
методиками викладання в дошкільній та
початковій освіті

Д. С. Ткачова,

магістрант

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто лінгвістичний аспект навчання аудіювання учнів початкової школи. Окреслена структура аудіювання, виділені рівні та функції аудіювання. Подано труднощі навчання аудіювання учнів початкової школи.

Ключові слова: іноземна мова, навчання аудіювання, учні початкової школи.

Постановка проблеми. Основна мета навчання іноземній мові у загальноосвітніх навчальних закладах – це спроможність учнів здійснювати безпосередньо спілкування з носіями мови, яка вивчається, у найбільш поширених ситуаціях повсякденного спілкування. А як відомо, спілкування – це не тільки говоріння на іноземній мові, але й сприйняття мови співрозмовника на слух. Тобто говоріння і аудіювання являються основними видами мовленнєвої діяльності у спілкуванні з носіями іноземної мови. У процесі навчання іноземної мови аудіювання як вид мовленнєвої діяльності є метою навчання та відіграє значну роль у досягненні практичної, освітньої і виховної цілей навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У педагогічній та методичній літературі проблему навчання аудіювання на молодшому ступені досліджуються у працях В.Г.Барковська, Т.В.Лотарева, Г.В.Рогова, О.Dunn, N.Hawkes, J.Stokes.

Дослідження психологічних особливостей розвитку дітей молодшого шкільного віку досліджуються у працях Ш.О.Амонашвілі, Л.І. Божович, Л.С. Виготського, В.В.Давидов, В.Я. Ляудіс, Л.С. Славіної.

Аудіювання дає можливість оволодіти звуковою стороною виучуваної мови, її фонетичним складом та інтонацією. Через аудіювання відбувається засвоєння лексичного складу мови та її граматичної структури. Одночасно аудіювання полегшує говоріння, читання і письмо.

Отже, аудіювання є однією з цілей навчання, і в той же час воно є важливим засобом навчання. Без оволодіння аудіюванням неможливе оволодіння безпосередньо усним мовленнєвим спілкуванням. Аудіювання вносить свій вклад і в досягнення загальноосвітніх, розвиваючих і виховних цілей. Воно дає можливість вчити учнів уважно прислухатися, формувати уміння прогнозувати зміст висловлювання і, таким чином, виховувати культуру слухання не тільки на іноземній мові, але й на рідній.

Спираючись на досвід вищезгаданих вчених, а також шукаючи шляхи оптимізації процесу навчання аудіювання учнів початкової школи, ми вважаємо **необхідним вивчення лінгвістичних**

основ аудіювання учнів початкової школи.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та аналіз лінгвістичних основ навчання аудіювання учнів початкової школи.

Виклад основного матеріалу. У змісті навчання аудіювання виділяють три компоненти: лінгвістичний, який передбачає розуміння учнями мовних і мовленнєвих одиниць; психологічний – формування і розвиток лексичних, фонетичних і граматичних умінь та навичок, і методологічний – уміння зосереджено слухати вчителя, диктора, товариша.

Лінгвістичний компонент включає в себе мовний і мовленнєвий матеріал, тобто фонему, морфему, слова, фразеологічні сполуки, речення, тексти, що є притаманним для будь-якої мови, як рідної, так і іноземної.

Аудіювання – це рецептивний вид МД, розуміння сприйнятого на слух усного мовлення. Аудіювання і говоріння – це дві сторони усного мовлення. Без аудіювання не може бути нормативного говоріння.

Аудіювання – комплексна мовленнєва розумова діяльність, яка базується на природній здатності, яка удосконалюється в процесі індивідуального розвитку людини. Важливі фактори формування такої здатності є: перцептивні та мовленнєві передумови; загальні інтелектуальні передумови; фактичні знання; знання та вміння в рідній мові; іншомовні знання та вміння; мотивація. Ці фактори складають основу для розвитку специфічних навичок і вмінь, на якій базується навчання аудіювання [3, с.118].

Структура аудіювання, як і говоріння, складається з трьох частин: *спонукально-мотиваційної, аналітико-синтетичної і виконавчої*.

Роль і співвідношення цих етапів специфічні. Так, *спонукально-мотиваційний етап* аудіювання не тільки визначається потребами слухача, але й опосередковується діяльністю говоріння іншого учасника спілкування.

Аналітико-синтетичний етап аудіювання є більш розгорнутим і повним, включаючи кілька етапів обробки почутого мовленнєвого сигналу. Цей етап діяльності забезпечується такими операціями внутрішнього оформлення к відбір, зіставлення і встановлення внутрішнього понятійних відповідностей. Він об'єднується з *виконавчим етапом*, який зумовлює і забезпечує прийняття рішення на основі аналізу і синтезу. Мовленнєвий матеріал ґрунтується за змістом – членується, аналізується, об'єднується і в результаті виділяються змістові опорні пункти для розуміння сприйнятої інформації. Цей процес реалізується в поєднанні з механізмом накопичення та укрупнення блоків інформації [3, с.119].

Сприйняття будь-якого аудіювання можна поділити на *сенсорний та перцептивний рівні*. *Сенсорний рівень* – це кодування зовнішніх впливів у код нервових зв'язків. На перцептивному рівні здійснюється переведення закодованої у нервовій системі інформації у предметні образи сприйняття. *Перцептивний рівень* складається з перцептивних дій (виявлення, розрізнення, ідентифікації – наприклад елементів почутого: слів, синтагм, інтонації тощо) та розумових операцій: первинного синтезу – аналізу – вторинного синтезу, які, власне, дозволяють "скласти" цілісне повідомлення з окремих елементів, інтегрувати особистісний зміст цього повідомлення.

В основі процесу сприймання усного мовлення лежить реалізація функцій аудіювання. У сучасній лінгводидактиці виділяються такі *функції*: *пізнавальна, регулятивна, естетична і функція реагування*.

Регулятивна функція аудіювання забезпечує виконання дій людей відповідно до одержаної інформації, сприяє усвідомленню правил виконання певних операцій, що дозволяє вдосконалювати свій досвід, знання, вміння у тій чи іншій галузі.

Естетична функція аудіювання виявляється у забезпеченні емоційної насолоди від слухання і осмислення віршів, музичних творів, уривків із художніх творів тощо. Це веде до підвищення культурного рівня слухача. *Функція реагування* виникає як реакція на несподівані дії людей. Людину змушують слухати незнайомі співрозмовники на вулиці, в транспорті, магазинах.

Труднощі аудіювання бувають кількох видів: суб'єктивні труднощі, які зумовлені індивідуально-віковими особливостями учнів [2, с.220]; об'єктивні труднощі, що зумовлюються характером мовних засобів і структурно-композиційними характеристиками аудіо текстів [3, с. 124]; граматичні труднощі пов'язані з синтаксисом та морфологією; лексичні труднощі виникають при кількісному збільшенні словникового матеріалу та його різноманітності [1, с. 231-232]; фонетичні труднощі вважаються основними труднощами аудіювання (особливо на початковому ступені навчання) і пов'язані з інтонацією, логічним наголосом і темпом мовлення.

Висновки та результати дослідження. Отже, у процесі навчання аудіювання учні обов'язково зіштовхуються із труднощами різного характеру. Наявність цих труднощів є, з одного боку, тією

проблемою, вирішення якої призводить до формування навичок аудіювання та розвитку школярів, з іншого боку, вони не повинні перешкоджати навчальному процесу. Тому вчителю необхідно, по-перше, ознайомитися з природою та функціонуванням його психофізіологічних механізмів; по-друге, ознайомитися з етапами аудіювання (спонукально-мотиваційний, аналітико-синтетичний, виконавчий). Вчитель повинен для аудіотекстів обрати інформацію, яка б відповідала рівню знань учнів, їх індивідуально-віковим особливостям та інтересам; презентувати цей матеріал в оптимальному темпі та за нормальних умов; використовувати наочні та вербальні орієнтири-підказки для учнів. Щоб подолати лінгвістичні труднощі, слід звернути увагу на навчання аудіювання як діалогічного, так і монологічного мовлення. Темп мовлення має бути доцільним для сприймання, а обсяг мовленнєвих повідомлень – серенім. Крім того, ретельна робота з відповідною тематичною лексикою і граматичними конструкціями має передувати аудіюванню тексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бессонова І.В. Лексичні труднощі аудіювання та деякі шляхи їх подолання (в аспекті інтенсифікації): Методика викладання іноземних мов. Республіканський науково-методичний збірник. – № 10. – К.: Радянська школа, 1981.
2. Гез Н.И. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: Ученик / Н.И. Гез, М.В. Ляховицкий, А.А. Миролюбов, С.К. Фоломкина, С.Ф. Шатилов. – М.: Высшая школа, 1982. – 373 с.
3. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник /С.Ю. Ніколаєва, О.Б. Бігич, Н.О. Бражник, С.В. Гапонова, Г.А. Гринюк, Т.І. Олійник, К.І. Онищенко, О.П. Петрашук, Л.А. Сажко, Л.А. Скляренко, Л.П. Смеляєва, Е.Г. Хоменко, Л.П. Щербак. – К.: Лієнвіт, 1999. – 320 с.

Михайлова О.С., Ткачова Д.С. Лингвистические основы аудирования учеников начальной школы.

В статье рассмотрен лингвистический аспект обучения аудированию учащихся начальной школы. Обозначена структура аудирования, выделены уровни и функции аудирования. Представлены трудности обучения аудированию учащихся начальной школы.
Ключевые слова: иностранный язык, обучения аудированию, ученики начальной школы

Mykhailova O., Tkachova D. Linguistic basis for teaching listening comprehension to young learners.

The article argues for the linguistic peculiarities of teaching listening comprehension, age and psychological peculiarities of young learners. It defines the peculiarities of teaching listening comprehension on the initial level of studying. The article deals with the structure, levels and functions of listening comprehension. The article shows the difficulties of teaching listening comprehension to young learners.

Keywords: foreign language, teaching listening comprehension, young learners.

О. С. Михайлова,

доцент кафедри англійської мови з
методиками викладання в дошкільній та
початковій освіті

О. О. Юрченко,

магістрант

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПОНЕНТІВ ЗМІСТУ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто компоненти змісту лексичної компетентності учнів початкової школи. Подана характеристика компонентів лексичної компетентності учнів початкової школи, виділені сфери спілкування учнів початкової школи, вимоги програми навчання англійської мови учнів початкової школи та етапи формування іншомовної лексичної компетентності. Подано труднощі формування іншомовної лексичної компетентності.

Ключові слова: іноземна мова, лексична компетентність, учні початкової школи.

Постановка проблеми. Сьогодні для успішної роботи в будь-яких сферах та напрямках необхідне знання іноземної мови (ІМ). Знати англійську мову необхідно абсолютно кожній освіченій людині, кожному гарному фахівцю. Саме тому особливу увагу слід приділити її вивченню ще в початковій школі.

Одним із важливих завдань, яке ставиться перед учнями при вивченні ІМ, є оволодіння лексичною компетентністю, оскільки вона є складовою іншомовної комунікативної компетентності учнів. Велике значення і актуальності набуває формування основ лексичної компетентності учнів початкової школи, через те, що саме молодші школярі мають більшу здатність і готовність до засвоєння великої кількості лексичних одиниць [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування іншомовної лексичної компетентності розглядалась вітчизняними та зарубіжними дослідниками, а саме: Зимньою І.О., Шатіловим С.Ф., Друзьом Г.О., Шацьким В.Н., Жилко Н.М., Кузьменком Ю.В. та ін.

Однак потребує вирішення питання методики формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи, ми вважаємо **необхідним вивчення характеристики компонентів змісту лексичної компетентності учнів початкової школи**

Метою статті є теоретичне обґрунтування та аналіз компонентів змісту лексичної компетентності учнів початкової школи.

Виклад основного матеріалу. Практичні завдання навчання ІМ реалізуються, зазвичай, у межах мовного і мовленнєвого компонентів елементарної іншомовної комунікативної компетентності. До мовного компонента відносять традиційно лексичну, фонологічну, граматичну та орфографічну компетентності, а до мовленнєвого говоріння, аудіювання, читання та письмо.

Лексична компетентність – це здатність людини до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань та лексичної усвідомленості. Отже, лексична компетентність включає в себе лексичні навички, знання і загальну мовну усвідомленість або здатність їх використання в усіх видах мовленнєвої діяльності.

Лексичними навичками називають навички інтуїтивноправильного розуміння і вживання іншомовної лексики на основі мовленнєвих лексичних зв'язків між слухо-мовленнєвомоторною і графічною формами слова та його значенням, а також зв'язків між словами ІМ.

Серед лексичних навичок дослідники розрізняють рецептивні та репродуктивні. Рецептивна лексична навичка виражає автоматизоване сприймання й розуміння лексичних одиниць в усному та писемному мовленні. В основі репродуктивної лексичної навички лежить автоматизоване вживання лексичних одиниць в усному та писемному мовленні [3, с. 216]. Необхідно формувати мовленнєві лексичні навички в говорінні, аудіюванні, читанні та письмі, тому що вони лежать в основі усіх видів мовленнєвої діяльності.

Лексичними знаннями є відображення у свідомості учня результату пізнання лексичної системи ІМ у вигляді поняття про цю систему і правил користування нею. Лексичні знання включають: знання про звукову форму лексичної одиниці, необхідні для її правильної вимови та розпізнавання і розрізнення на слух; знання про графічну форму, правила орфографії, необхідні для правильного написання лексичної одиниці та розпізнавання і розуміння її при читанні; знання з граматики, необхідні для утворення словоформ; знання семантики слів, необхідних для утворення вільних словосполучень [2, с. 48].

Останній компонент лексичної компетентності – загальна мовна усвідомленість або здатність – пов'язаний із взаємодією лексики, фонетики і граматики у мовленні, а також із лінгвістичною спостережливістю учня, його здатністю до узагальнення результатів спостережень у вигляді вербальних і схематизованих правил, здатністю здійснювати контроль під час використання слів у процесі спілкування. Адже лексика вивчається не для того, щоб її просто знати, а для того, щоб спілкуватися, користуючись нею у взаємозв'язку з іншими засобами: фонетичними, граматичними, невербальними [2, с. 217].

Використання лексичних одиниць на початковому ступені здійснюється в особистісній, публічній, освітній сферах спілкування.

В початковій школі лексику вивчають в межах тем: я, моя сім'я і друзі (члени сім'ї, вік); відпочинок і дозвілля (числа до 100, кольори, захоплення, види дозвілля, вільний час); людина (частини тіла, професії, предмети одягу, опис зовнішності); свята і традиції (дні тижня, місяці, назви свят); природа (пори року, тварини); школа (навчальні предмети, шкільне приладдя); навколишнє середовище; помешкання (дім, покупки, квартира, види помешкань) [4].

Рівень володіння англійською мовою до кінця четвертого класу згідно чинної програми має відповідати рівню А1 [1].

У процесі формування іншомовної лексичної компетентності С.Ю. Ніколаєва виділяє два етапи. Перший етап формування лексичних навичок – ознайомлення учнів з новими лексичними одиницями, метою якого є формування знань про лексичну систему іноземної мови, правила користування нею, розкриття значення лексичної одиниці, демонстрація особливостей її використання. Другий етап навчання лексики – автоматизації дій учнів з новими лексичними одиницями, метою якого є формування навичок на рівні словоформи, фрази/речення та понадфрази (діалогічної або монологічної єдності), мінітексту [3, с. 223].

Висновки та результати дослідження. Отже, головною метою формування іншомовної лексичної компетентності в учнів початкових класів є формування продуктивних та рецептивних лексичних навичок, успішність засвоєння яких полягає у наявності в учнів здатності до порівняння, спостереження та аналізу мовних явищ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>.
2. Коломіна О.О. Формування англомовної лексичної компетенції у молодших школярів // Іноземні мови. - 2005. - №2. - С. 48-51.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за заг. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
4. Навчальні програми з іноземних мов: для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 1- 4 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – 96 с.

Михайлова О.С., Юрченко О.О. Характеристика компонентов содержания лексической компетентности учащихся начальной школы.

В статье рассмотрены компоненты содержания лексической компетентности учащихся начальной школы. Представлена характеристика компонентов лексической компетентности учащихся начальной школы, выделены сферы общения учащихся начальной школы, требования программы обучения английскому языку учащихся начальной школы и этапы формирования иноязычной лексической компетентности. Описаны трудности формирования иноязычной лексической компетентности.

Ключевые слова: иностранный язык, лексическая компетентность, ученики начальной школы.

Mykhailova O., Yurchenko O. The Characteristic of the components of lexical competence content of primary school pupils

The article argues for the components of teaching lexical competence to young learners. It deals with the characteristic of the components of teaching lexical competence to young learners, the spheres of communication of primary school pupils and the stages of the formation of lexical competence. It defines the requirements of the English language curriculum to young learners. The article shows the difficulties of teaching lexical competence to young learners.

Key words: foreign language, teaching lexical competence, young learners.

А. А. Ніконова,
студентка
(Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди)
E-mail: nikonovanastia95@gmail.com

ДИСЛЕКСІЯ ЯК ЧАСТКОВЕ ПОРУШЕННЯ ЧИТАННЯ В УЧНІВ НА УРОКАХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті проаналізовано поняття «дислексія» як один із чинників впливу на засвоєння учнями навичок читання на уроках з іноземної мови. Розглянуто причини виникнення, види та характерні ознаки цього явища. Теоретично обґрунтовано, що врахування особливостей сприйняття інішомовної орфографічної системи в учнів з дислексією дозволяє виробити ефективні методи навчання читання іноземною мовою, і, як результат, сприяє зменшенню кількості навчальних труднощів.

Ключові слова: дислексія, навички читання, іноземна мова

В наші дні проблема засвоєння учнями навичок читання є досить актуальною. Деяким учням важко встановлювати зв'язки між звуками і відповідними буквами, виділяти слова, а в них – окремі склади і звуки. До факторів, що викликають появу труднощів засвоєння учнями цих навичок можна віднести перевантаженість навчальних програм, надвисокі вимоги до рівня знань учнів, нові технології навчання, зміну ритму життя учнів, їх індивідуальні риси та інше. Водночас існують і більш приховані фактори. Мова йде про дислексію.

Вивчення особливостей дислексії у дітей є актуальною науковою проблемою, вирішення якої дозволить виробити ефективні способи для її виявлення і подолання і, таким чином, зменшити кількість труднощів, пов'язаних із засвоєнням навичок читання. **Метою нашої статі** є аналіз та розкриття важливості вивчення поняття «дислексія» як одного із чинників впливу на засвоєння учнями навичок читання іноземною мовою.

Дислексії присвячено значну кількість досліджень, однак актуальність її вивчення не знижується. Варто сказати, що за останні 20 років рівень інтересу до вивчення поняття «дислексія» значно виріс. Величезний внесок у вивчення дислексії у молодших школярів внесли такі вчені, як О.В. Гріненко, Т.П. Калашнікова, Ю.І. Кравцов, Р.І. Лалаєва, М.М. Покотильська, Т.Я. Філоненко та ін. За кордоном також існує значна кількість книг та наукових статей, в яких автори аналізують поняття «дислексія». Дислексію розглядають з різних боків, намагаючись з'ясувати як її причини, так і методи діагностики. Здійснюються спроби, наприклад, визначити, чи є особливості виникнення та розвитку дислексії у дітей схожими для всіх європейських країн [1]. Незважаючи на підвищений інтерес науковців до проблеми дислексії, на даний час все ще не приділяється належної уваги методам її розпізнавання і подолання на уроках з іноземної мови, отже спроба зробити внесок у вирішення цієї проблеми забезпечує актуальність нашої статті. Проаналізувавши ряд наукових робіт, ми узагальнили розуміння поняття дислексії, її причини виникнення та характерні ознаки у дітей у ході навчання їх англійської мови як іноземної.

Отже, **дислексія** – це часткове порушення процесу читання. Є така думка, що це порушення має неврологічне походження [2].

Існує безліч причин виникнення дислексії у дітей. Нейробіологи, які займаються вивченням даної проблеми, вважають, що причина лежить в недорозвиненні задньої частини скроневої звивини лівої півкулі дислексиків, яка відповідає за сприйняття інформації при читанні. Як результат, дислексики більше покладаються на праву півкулю мозку, що пов'язана з такими видами діяльності, як інтуїція, креативність, мистецтво [3].

Істотно впливають на розвиток дислексії спадкові чинники. Незначні мозкові порушення у дитини можуть виникнути навіть в період внутрішньоутробного життя плода за умов несприятливого перебігу вагітності матері [4: 5].

Слід звернути увагу на те, що дислексія є прихованим чинником виникнення труднощів засвоєння учнями навичок читання іноземною мовою. Інколи дуже складно виявити дане порушення батькам та вчителям учнів без належної допомоги з боку кваліфікаційних спеціалістів, зокрема логопедів, невропатологів та педіатрів.

До основних ознак дислексії можна віднести стійкість, типовість і повторюваність помилок при читанні. Діти з даним порушенням пропускають або переставляють букви і склади, плутають букви, подібні за графічним образом з буквами як іноземної, так і рідної мови, часто повторюють окремі

склади. До того ж вони читають дуже повільно, іноді несвідомо і саме тому їм доводиться перечитувати текст по декілька разів. Таким учням також дуже важко зосередитися на чомусь. Вони плутають поняття «праворуч-ліворуч», погано орієнтуються в тексті та можуть в ньому «загубити» місце, де зупинилися, якщо їх на мить відволікти. Їм важко зорієнтуватися в часі, а інколи навіть в просторі.

Більш того, при вивченні англійської мови у дислексиків з'являються додаткові складності, адже в цій мові дуже часто трапляються випадки, коли слово пишеться одним чином, а вимовляється іншим, або одне й теж саме слово має різні значення в різних контекстах. Як результат, більшість дислексиків мають проблеми з читанням на англійській мові і з запам'ятовуванням нових слів. Велику складність для дислексиків також становлять ритм та інтонація англійської мови, що можна чітко простежити на рівні читання речень і текстів англійської мови.

Іноколи таку складність вивчення англійської мови дислексиками пояснюють «глибокою» орфографією даної мови, яка характеризується відсутністю сталого зв'язку між буквами і звуками [1: 4-6].

Перелічені ознаки дислексії створюють базу для виділення її видів:

- 1) фонематична;
- 2) семантична;
- 3) аграматична;
- 4) мнестична;
- 5) оптична [5].

При **фонематичних дислексіях** у дітей спостерігається недорозвинення функції фонемної системи. Для таких дітей властивим є побуквенне читання, спотворення звукової сторони слова, вставки, пропуски, перестановка звуків, труднощі читання оберненого складу.

Оптичні порушення читання пов'язані з недорозвиненням вищих зорових функцій. У дітей спостерігається неточні змалювання і конструювання – спрощення фігур, зменшення кількості елементів, неправильне просторове розташування ліній у порівнянні зі зразком. В процесі оволодіння читанням у цих дітей відмічаються труднощі в засвоєнні схожих графічних букв, їх змішування та заміни.

При **аграматичному порушенні** у дітей відмічається неправильне вживання відмінкових закінчень, неправильне узгодження різних частин мови.

Семантичні порушення читання – це порушення розуміння прочитаного при технічно правильному читанні.

Мнестичні порушення читання пов'язані з труднощами встановлення зв'язків між звуками і буквами. Дитина важко засвоює всі букви, не запам'ятовує, яка буква відповідає тому чи іншому звуку. Частою причиною нерозуміння слова, що читається, є його поділ на склади в процесі читання. Учні, читаючи слово по складах, не можуть об'єднати ці склади в слово, співвіднести розділене на склади слово та відповідне слово в усному мовленні, тобто не впізнають його. В такому випадку дитина читає механічно, не розуміючи змісту тієї інформації, яку вона розшифровує, не знаходить зв'язку між словами в реченні [4: 5-6].

Отже, в даній статті ми розглянули причини, види та характерні ознаки такого неврологічного порушення як дислексія, що доволі часто спостерігається під час навчання учнів англійської мови. Беручи до уваги та аналізуючи причини та характерні ознаки цього порушення, можна виробити ряд методик, які зможуть діагностувати дислексію у дітей на момент вступу їх до школи, і, таким чином, зменшити труднощі, які можуть виникнути у дітей при засвоєнні навичок читання. Розробка зазначених методик виступає перспективою подальших розвідок в межах описаної проблеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Ziegler Johannes C., Perry Conrad, Ma-Wyatt Anna, Ladner Diana. Developmental dyslexia in different languages: Language-specific or universal? / Johannes C. Ziegler, Conrad Perry, Anna Ma-Wyatt, Diana Ladner. – Netherlands, 2003. – 26 p.
2. Клінічна динаміка дисграфії і дислексії в молодших школярів у процесі проспективного дослідження [Електронний ресурс] / Т.П. Калашнікова, Ю.І. Кравцов // Міжнародний неврологічний журнал. – 2006. - №3(7). – Режим доступу до журн.: <http://www.mif-ua.com/archive/article/2520>.
3. Дислексія, або коли мозок «не влаштований» читати [Електронний ресурс] / А.С. Івашина // Читомо. – 2015. – Режим доступу: <http://www.chytomo.com/fetysh/disleksiya-abo-koli-mozok-ne-vlashtovaniy-chitati>.

4. Грінченко О.В. Подолання дислексії та дисграфії в учнів початкових класів: Навч. посібник / О.В. Грінченко, М.М. Покотильська, Т.Я. Філоненко. – Городище, 2010. – 32с.
5. Лалаєва Р.І. Порушення читання і шляхи їх корекції у молодших школярів / Р.І. Лалаєва. – СПб.: Видавництво «Союз», 2002.– 222 с.
1. Klinichna dynamika dyshrafii i dysleksii v molodshykh shkoliariv u protsesi perspektyvnoho doslidzhennia [Elektronnyi resurs] / T.P. Kalashnikova, Iu.I. Kravtsov // Mizhnarodnyi nevrolohichnyi zhurnal. – 2006. - №3(7). – Rezhym dostupu do zhurn.: <http://www.mif-ua.com/archive/article/2520>.
2. Dysleksii, abo koly mozok «ne vlashtovanyi» chytaty [Elektronnyi resurs] / A.S. Ivashyna // Chytomo. – 2015. – Rezhym dostupu: <http://www.chytomo.com/fetysh/dysleksiya-abo-koli-mozok-ne-vlashtovaniy-chitati>.
3. Hrinenko O.V. Podolannia dysleksii ta dyshrafii v uchniv pochatkovykh klasiv: Navch. posibnyk / O.V. Hrinenko, M.M. Pokotytska, T.Ia. Filonenko. – Horodyshe, 2010. – 32s.
4. Lalaieva R.I. Porushennia chytannia i shliakhy yikh korektsii u molodshykh shkoliariv / R.I. Lalaieva. – SPb.: Vydavnytstvo «Soiuz», 2002.– 222 s.

Nikonova A.A. Dyslexia as a Partial Reading Disability Traced in Learners at English Lessons.
The article contains analysis of the notion of dyslexia as one of the factors that influences learners' reading skills at English lessons. The causes, types and characteristic features of dyslexia have been regarded. It has been theoretically grounded that considering peculiarities of acquiring foreign orthographic system by dyslexic learners can help elaborate effective methods of teaching reading in the foreign language and consequently contribute to reducing the number of learning difficulties.

Key words: dyslexia, reading skills, foreign language

INTEGRATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES INTO THE TEACHER EDUCATION CURRICULUM

О. А. Зимовець,
викладач
А. Р. Бойко,
студент
Т. П. Гоц
студент
В. В. Сарнавська,
студент
В. С. Філімончук,
студент

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОНСТРУКТИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розглядається проблема формування конструктивних умінь майбутніх учителів англійської мови у початковій школі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Автори уточнюють структуру конструктивних умінь учителів англійської мови в інформаційному суспільстві, визначають роль інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування вищезазначених умінь та пропонують приклади дидактичних матеріалів для учнів початкової школи, розроблених з використанням ІКТ, для навчання англійської мови.

Ключові слова: професійна підготовка, конструктивні вміння, майбутні вчителі англійської мови, початкова школа, інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології.

Постановка проблеми. Інформаційне суспільство, в процесі становлення якого ми наразі перебуваємо, є якісно новою формою соціуму. Його специфіка полягає в інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у різні сфери життєдіяльності людини, а також у забезпеченні можливості вільно використовувати надбання науково-технічного прогресу в реальному часі [1: 9]. Інформаційне суспільство висуває нові вимоги і до професійної діяльності вчителя, зокрема, іноземної мови. Сучасний вчитель повинен орієнтуватись у великих обсягах інформації та вміти використовувати ІКТ як на етапі підготовки до занять, так і під час організації навчальної діяльності учнів з іноземних мов. Планування навчально-виховного процесу є одним із ключових аспектів педагогічної діяльності вчителя, яке передбачає володіння конструктивними вміннями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема визначення структури конструктивних умінь майбутніх учителів висвітлена в роботах Н. В. Кузьміної, В. О. Сластьоніна, О. І. Бульвінської, О. А. Дубасенюк, Л. Ф. Панченко, Ю. І. Пасова тощо. Підготовці вчителів англійської мови, а також початкових класів в умовах інформаційного суспільства присвячені дослідження О. А. Острянської, О. Б. Бігіч, Л. І. Морської, О. М. Снігур, В. М. Андрієвської та ін.

Мета статті – визначити структуру конструктивних умінь, необхідних майбутнім учителям англійської мови у початковій школі в умовах інформаційного суспільства, та показати шляхи їх формування з використанням ІКТ у системі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. На основі аналізу педагогічної літератури [2:60-61; 3] та опираючись на наші попередні дослідження [4: 211-213], під *конструктивними вміннями вчителя англійської мови у початковій школі* в умовах інформаційного суспільства будемо розуміти вміння, пов'язані з формулюванням тактичних задач та плануванням педагогічної діяльності на рівні окремого уроку та виховного заходу з англійської мови у початкових класах, використовуючи традиційні та інноваційні технології, у т.ч. ІКТ, в умовах, що змінюються.

Серед традиційних конструктивних умінь, якими мають володіти вчителі англійської мови у початковій школі, виділимо наступні: складати поурочні плани та плани виховних заходів з англійської мови у початковій школі; добирати оптимальну інформацію, методи, прийом та засоби для навчально-виховних заходів з англійської мови у початкових класах; створювати власні методичні та дидактичні матеріали для учнів початкової школи з англійської мови.

Уміння, пов'язані з використанням ІКТ, включають у себе наступні вміння: планувати педагогічну діяльність на рівні окремого уроку та виховного заходу з англійської мови для учнів початкової школи з використанням ІКТ; планувати використання готових навчальних програм та Інтернет-ресурсів на уроках та позакласних заходах з англійської мови у початкових класах; розробляти власні навчальні матеріали для учнів початкової школи, використовуючи засоби ІКТ.

Формування вищезазначених умінь студентів відбувається в процесі професійно-методичної підготовки під час вивчення таких дисциплін як «Методика навчання англійської мови у початковій школі», «Інноваційні технології навчання англійської мови», «Англійська мова за професійним спрямуванням», під час проходження педагогічної практики, а також в процесі науково-дослідницької діяльності.

Одним із ключових конструктивних умінь майбутнього вчителя англійської мови є вміння створювати дидактичні матеріали для навчання англійської мови, зокрема, з використанням ІКТ. Для розробки навчальних матеріалів використовуються такі засоби ІКТ як Інтернет-ресурси (Puzzle Makers, Test Makers, Voki, додатки Google), програми пакету Microsoft Office (Power Point, Word, Excel, Publisher), а також програми-оболонки ("Hot Potatoes", "Easy Quizy" та ін.).

Наведемо приклади навчальних матеріалів для учнів початкових класів, створених студентами напрямку «Початкова освіта» (спеціалізація «Англійська мова») навчально-наукового інституту педагогіки ЖДУ ім. Івана Франка, під час вивчення дисципліни «Інноваційні технології навчання англійської мови у початковій школі».

Вправа № 1, спрямована на формування іншомовної компетентності в аудіюванні учнів початкової школи (Рис. 1).

Завдання: Children, we're going to watch an animated cartoon based on the song "The More We Get Together". But at first let's watch it without a sound and predict what the song will be about and what words there will be in the song. After that listen to the song and check your predictions; then fill in the missing words in the lyrics. Now let's sing and act out the song together.

Рис.1. Скріншоти мультфільму, створеного у програмі Power Point.

Хід виконання: учні виконують дотекстові вправи (дивляться мультфільм без звуку та передбачають зміст пісеньки), прослуховують пісню разом з відео, виконують вправи на перевірку розуміння пісні (вставляють пропущені слова), співають пісню разом та показують рухами її зміст.

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя.

Вправа № 2 спрямована на формування іншомовної писемної компетентності учнів початкової школи на етапі оволодіння орфографією (Рис. 2).

Завдання: Look at the pictures and fill in the missing letters.

Хід виконання: учні вставляють пропущені літери у файлі на комп'ютері шляхом введення літер з клавіатури або вписують пропущені літери в роздрукованому варіанті завдання.

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя, самоконтроль, взаємоконтроль.

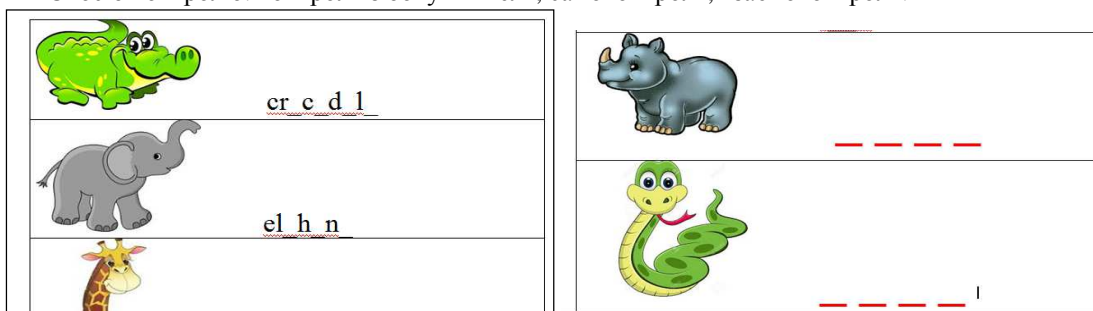

Рис.2. Скріншоти дидактичних матеріалів, створених у програмі MS Word.

Вправа № 3, спрямована на формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи (Рис. 3).

Завдання: Match the pictures with the words.

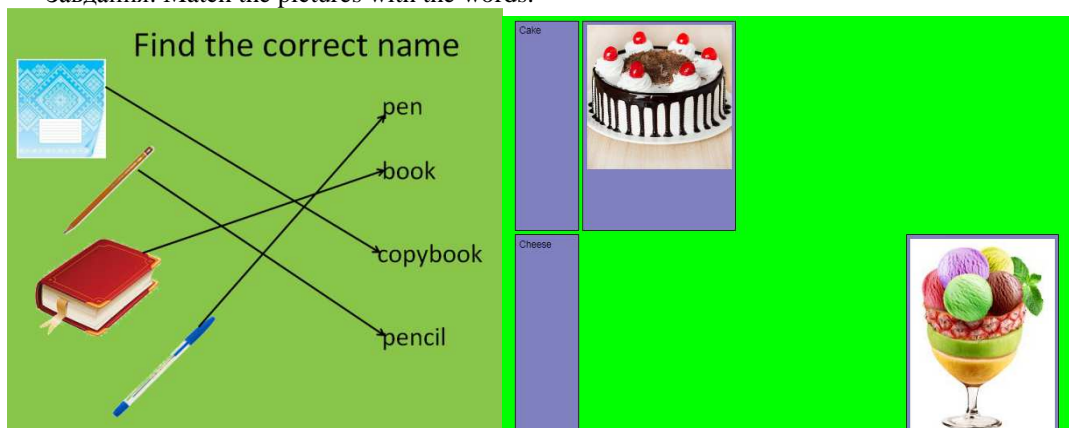

Рис.3. Скріншоти дидактичних матеріалів, створених у програмі Power Point та Hot Potatoes.

Хід виконання: учні з'єднують слова з відповідними картинками за допомогою стрілочок (якщо завдання створене у Power Point) та переміщують картинки до відповідних слів за допомогою миші (у випадку завдання, розробленого в Hot Potatoes).

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя (завдання в Power Point), автоматизований контроль (завдання в Hot Potatoes).

Висновки. Формування конструктивних умінь майбутніх учителів англійської мови в початковій школі з огляду на вимоги інформаційного суспільства передбачає інтеграцію ІКТ у процес професійно-методичної підготовки студентів у ВНЗ. Уміння створювати дидактичні матеріали для учнів з використанням комп'ютерних програм допоможе студентам під час педагогічної практики, а також в їх майбутній професійній діяльності. Перспективами подальших досліджень ми вбачаємо розробку шляхів формування інших професійних умінь майбутніх вчителів англійської мови у початковій школі з використанням засобів ІКТ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрієвська В. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності: монографія /В. М. Андрієвська. – Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2018. – 308 с.
2. Морська Л. І. Методична система підготовки майбутнього вчителя іноземних мов до використання інформаційних технологій у навчанні учнів. Монографія. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – 243 с.
3. Остряньська О. А. Формування комплексних педагогічних умінь у майбутніх учителів початкових класів: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. — Х., 2002. — 20 с.
4. Зимовець О. А. Особливості формування проєктувальних та конструктивних умінь майбутніх учителів гуманітарних дисциплін в умовах інформаційного суспільства. // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. – 2013. – Випуск № 6 (72) – С. 209-216.

Zymovets O. A., Boiko A. P., Hots T. P., Sarnavska V. V., Filimonchuk V. S. Information and Communication Technology as a Means of Forming Constuctive Skills of Prospective Teachers of English in Primary School.

The article deals with the problem of forming constructive skills of prospective teachers of English in primary school with the help of Information and Communication Technology. The authors specify the structure of English teachers' constructive skills in the Information Society, define the role of Information and Communication Technology in the process of forming these skills and suggest the samples of didactic materials for primary school pupils created with using ICT for teaching English.

Key words: professional training, constructive skills, prospective teachers of English, primary school, Information Society, Information and Communication Technology.

О. А. Зимовець,
викладач

М. О. Бойко,
студент

В. С. Кравець,
студент

В. П. Ткачук,
студент

А. А. Хаюк,
студент

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Стаття присвячена проблемі формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Розглядаються етапи формування іншомовної лексичної компетентності та пропонуються завдання з використанням ІКТ для навчання англійської мови учнів початкової школи.

Ключові слова: *іншомовна лексична компетентність, учні початкової школи, етапи, вправи, інформаційно-комунікаційні технології.*

Постановка проблеми. Однією з основних тенденцій розвитку сучасної освіти є активне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес. На жаль, у системі загальної освіти початкова школа залучилась до процесу інформатизації останньою, що зумовлено наступними причинами: тривалими дискусіями науковців щодо доцільності використання комп'ютера молодшими школярами, відсутністю комп'ютерно-орієнтованих методичних систем навчання базових дисциплін початкової школи, неготовністю вчителів до використання ІКТ у предметно-професійній діяльності [1: 37-47]. Незважаючи на це, застосування ІКТ у початковій школі набуває все більшої актуальності, в тому числі у викладанні іноземної мови, одним із важливих аспектів якого є формування в учнів лексичної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Навчанню англійської мови у початковій школі присвячені дослідження О. Б. Бігіч, В. Г. Редька, О. О. Коломіної, В. В. Смелянської, Г. В. Рогової, Верещагіної І. Н та ін. Різним аспектам формування іншомовної лексичної компетентності учнів приділяють увагу в своїх роботах Л. В. Кравчук, С. В. Смоліна, Т. А. Сотніченко, О. С. Козачинер тощо. Проблема інформатизації початкової освіти висвітлюється у роботах Н. В. Олефіренко, Ю. О. Дорошенка, В. В. Коткової, Г. В. Ломаковської та інших.

Мета статті – визначити етапи формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи, обґрунтувати роль інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні лексики молодших школярів та запропонувати вправи з використанням ІКТ для навчання англійської мови учнів початкової школи на кожному етапі.

Виклад основного матеріалу. Мета навчання лексики у початковій школі полягає у формуванні іншомовної лексичної компетентності на рівні А1 згідно із “Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти”. У початковій школі важливо сформувати базові лексичні навички, необхідні для подальшого розвитку іншомовної комунікативної компетентності в основній і старшій школі. На цьому ступені здійснюється формування рецептивних і репродуктивних навичок у межах визначених сфер і ситуацій відповідно до вікових особливостей учнів та їхніх інтересів, на основі використання мовленнєвих зразків [2: 17].

Іншомовна лексична компетентність – це здатність розуміти та використовувати лексичний матеріал у всіх видах мовленнєвої діяльності у різних комунікативних ситуаціях. Формування іншомовної лексичної компетентності включає в себе три етапи: 1) ознайомлення з новими лексичними одиницями (ЛО); 2) рецептивно-репродуктивне тренування; 3) комунікативна практика. Мета I-го етапу – введення нових ЛО, розкриття їх значення та забезпечення їх первинного засвоєння. Мета II-го етапу – організація тренування учнів щодо засвоєння форми та значень нових ЛО, організація тренування учнів у вживанні нових ЛО на рівні фрази. Мета III-го етапу – забезпечити комунікативну практику у вживанні нових ЛО у різних видах мовленнєвої діяльності [3: 18-19].

Використання ІКТ є доцільним на всіх етапах формування лексичної компетентності, оскільки сучасні мультимедійні засоби дозволяють комбінувати картинки, текстову інформацію, звук і відеозображення, що є важливим при введенні лексичних одиниць; використовувати тренувальні та тестові завдання з можливістю автоматизованого контролю при організації рецептивно-репродуктивного тренування; надавати мовленнєві зразки та моделювати різноманітні ситуації за допомогою комп'ютерних програм під час комунікативної практики учнів. При цьому вчитель може використовувати як готові, так і власні створені електронні матеріали. Серед готових ресурсів слід відзначити педагогічні програмні засоби на компакт-дисках, відео- та аудіо-ресурси, роздатковий матеріал, який можна завантажити з мережі Інтернет, навчальні ігри, тести, відео-уроки тощо. Вчитель також може розробити власні дидактичні матеріали за допомогою програм пакету Microsoft Office (Power Point, Word, Excel, Publisher), програм-оболонки (“Hot Potatoes”, “My Test”, “Easy Quizz” та ін.), аудіо- та відео-редакторів (Audacity, Movie Maker тощо), а також Інтернет-ресурсів (Puzzle Makers, Test Makers, Voki, Google applications та ін.).

Наведемо приклади вправ з використанням навчальних матеріалів, розроблених студентами напрямку «Початкова освіта» (спеціалізація «Англійська мова») навчально-наукового інституту педагогіки ЖДУ ім. Івана Франка за допомогою засобів ІКТ.

Вправа № 1 (I eman). мета якої – семантизація лексики з теми “My House”.

Завдання: Look at the flashcard, guess the meaning of the word depicted in the picture, listen and repeat the word in chorus and individually (Рис. 1).

Рис. 1. Скріншоти карток, створених у програмах Power Point та Hot Potatoes

Хід виконання: Вчитель розробляє карточки за допомогою програм Power Point та Hot Potatoes і демонструє учням під час введення нової лексики. Учні повторюють слово, зображене на картинці, за вчителем або диктором окремо та у реченні.

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя.

Вправа № 2 (I етап), мета якої – забезпечення первинного засвоєння лексики з теми “Food”.

Завдання: Look at the pictures, repeat the words, then name the “odd food” (Рис. 2).

Хід виконання: Вчитель показує презентацію, де кожний слайд містить картинку з зображеннями продуктів харчування, один з яких є «зайвим», тому що належить до іншої категорії. Учні повторюють слова за вчителем та називають «зайве» слово.

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя, частково автоматизований контроль (після того як учні називають «зайве» слово, через деякий час або за клацанням миші на слайді презентації з'являється знак закреслення «зайвого» слова).

Рис. 2. Скріншоти навчальної презентації “Odd Food”, створеної у програмі Power Point

Вправа № 3 (II етап), мета якої – рецептивно-репродуктивне тренування ЛО з теми “Seasons”.

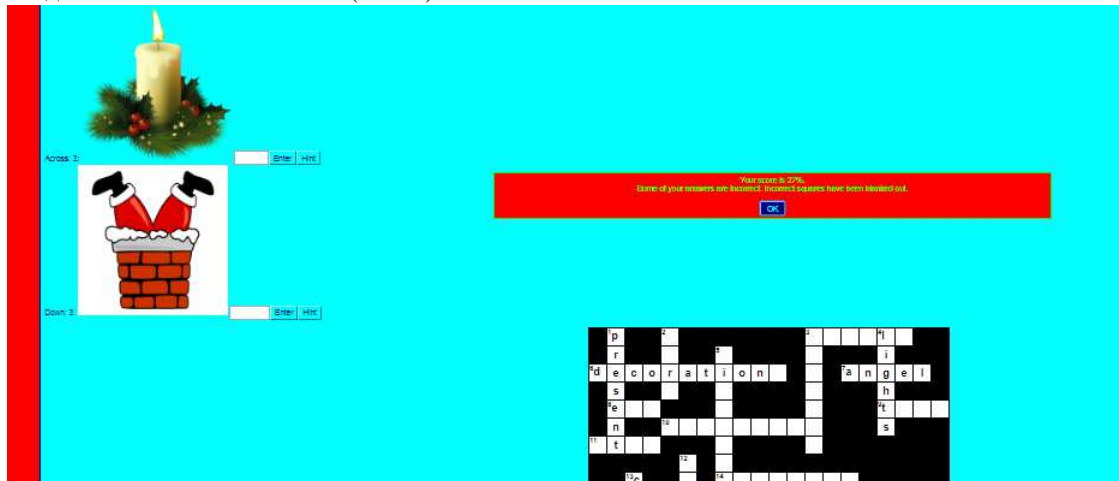
Завдання: Put the letters into the correct order to make up the words and fill in the sentences; then match the pictures of the clothes with the corresponding season (Рис. 3).

***Writing**
Put the letters into the correct order to make up the words and fill in the sentences.

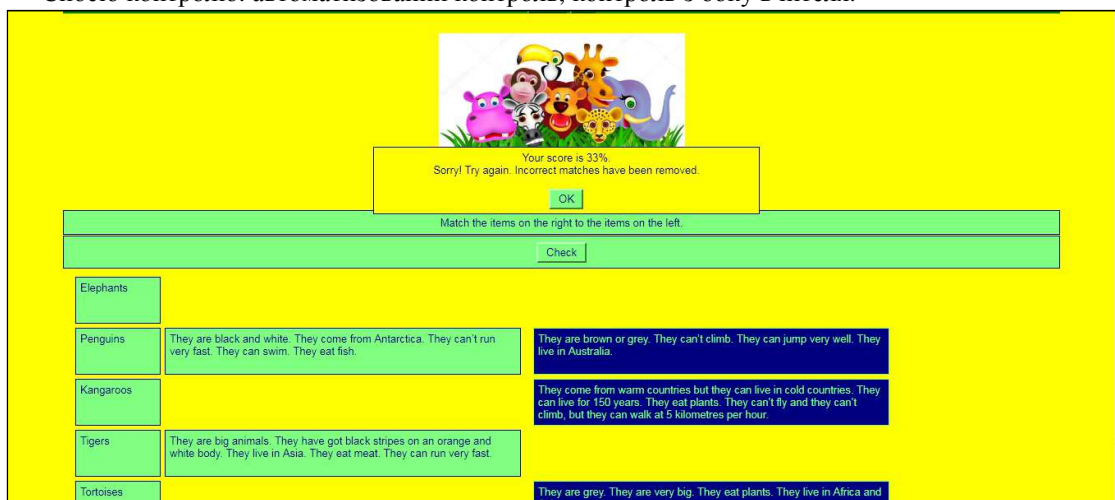
Winter, spring, summer and autumn are four seasons of the year. It often snows in winter. There are small green leaves on the trees in spring. It is usually hot in summer. Usually the sun shines and the sky is blue. Autumn is a loco and wet season. But it is eabuitful.

Рис.3. Скріншоти навчальної презентації “Seasons”, створеної у програмі Microsoft Power Point

Завдання: Solve the crossword (Рис. 4).

Спосіб контролю: автоматизований контроль, контроль з боку вчителя.

41

Висновки. Формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи з використанням засобів ІКТ повинно відбуватись поетапно. На кожному з етапів застосовуються відповідні типи вправ, які вчитель може розробляти сам за допомогою різноманітних комп'ютерних програм або використовувати готові електронні навчальні матеріали. Чітке виконання інструкцій до завдань на кожному етапі сприятиме не тільки формуванню в учнів іншомовної лексичної компетентності, але й підвищить їх інформаційну культуру та рівень мотивації до навчання іноземної мови в цілому. Перспективою дослідження є розробка завдань для навчання інших видів мовленнєвої діяльності з використанням засобів ІКТ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

5. Андрієвська В. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності: монографія /В. М. Андрієвська. – Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2018. – 308 с.
6. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції// Іноземні мови. – 2010. – №4. – С. 16-23
7. Професійно-методична підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі: навчально-методичний посібник. Укладачі: Л.В. Калініна, І.В. Самойлюкевич, Л.І. Березенська, Н.П. Сіваєва, Н.Р. Петранговська, О.С. Гуманкова, Л.В. Барало, Ю.М. Жиляєва, А.М.Мормуль, І.Ф.Литньова, Копетчук Т.В./ За заг. ред. І.В. Самойлюкевич. – Житомир: Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2008. - 165 с.

Zymovets O. A., Boiko M. O., Kravets V. S., Tkachuk V. P., Khaiuk A. A. The Formation of Foreign Lexical Competence of Primary School Pupils Using Information and Communication Technology.

The article is devoted to the problem of forming foreign lexical competence of primary school pupils with the use of Information and Communication Technologies. The stages of forming foreign lexical competence are considered, and exercises with the use of ICT for teaching English to primary school pupils are suggested.

Key words: foreign lexical competence, primary school pupils, stages, exercises, Information and Communication Technologies.

Є. М. Карпенко,

кандидат педагогічних наук, старший викладач,
Житомирський державний університет імені Івана Франка
karpenko26@i.ua

К. І. Кльоц,

студентка,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ВИКОРИСТАННЯ ПОДКАСТІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНОЇ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА ЗАНЯТТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядаються особливості використання Інтернет-технологій «подкаст» у процесі формування діалогічної мовленнєвої компетентності учнів початкової школи на занятті англійської мови. Розглядаються класифікації подкастів, особливості та переваги їхнього використання; подаються приклади їхнього застосування у процесі формування діалогічної мовленнєвої компетентності учнів початкової школи на занятті англійської мови.

Ключові слова: Інтернет-технології, технології web 2.0, подкаст.

Людину, здатну адаптуватися в інформаційному суспільстві, слід готувати в школі. У сучасних умовах учень може бути конкурентоспроможним та успішним за умови високого рівня мовленнєвої культури й навички цільового використання засобів комунікації. Сьогодення потребує від учнів володіння уміньми застосовувати в спілкуванні знання іноземної мови, навичками роботи в групі, способами взаємодії, здатності легко адаптуватися в нових інформаційних умовах. Сучасні учні активно послуговуються гаджетами з доступом до Інтернету, тому у своїй роботі вчителям англійської мови доцільно застосовувати Інтернет-технології, щоб зацікавити учнів.

Методичні принципи навчання іноземної мови з використанням ІТ досліджують Є. М. Долинський, Л. І. Морська та ін. Аналіз теоретичних досліджень показує, що проблема використання Інтернет-технологій у процесі вивчення та викладання іноземної мови залишається актуальною.

Метою статті є пошук шляхів застосування подкастів на уроці англійської мови в початковій школі у процесі формування діалогічної мовленнєвої компетентності.

Серед технологій, які сприяють формуванню комунікативної компетентності учнів, слід відзначити, зокрема, web 2.0 технології (блоги, чати, форуми, вікі-технології, подкастинг) [1]. Зокрема, *подкасти*, котрі є звуковими або відеопередачами в Інтернеті, поділяються на три основних типи: 1) автентичні подкасти (файли із записом носіїв мови); 2) подкасти, створені вчителями для своїх учнів; 3) учнівські подкасти. Подкасти ілюструють емоційну забарвленість, виразність усного мовлення, зокрема, монологічного та діалогічного, сприяють формуванню таких навичок та вмінь діалогічної мовленнєвої компетентності як сприймання й розпізнавання окремих звуків та їх сполучень у мовленнєвому потоці, а також різних інтонацій; розпізнавання звукових образів лексичних одиниць та їх безпосереднє розуміння; розпізнавання на слух граматичних форм і прогнозування синтаксичних структур [2].

У свою чергу, англомовна діалогічна мовленнєва компетентність може бути визначена як здатність розуміння зв'язного тексту, підтримувати та розпочинати розмову, вести діалог, реалізовувати усно мовленнєву комунікацію у діалогічній формі в життєво важливих для певного віку сферах і ситуаціях спілкування відповідно до комунікативного завдання тощо.

Розглянемо приклади вправ, спрямованих на формування діалогічної мовленнєвої компетентності дітей молодшого шкільного віку на уроках англійської мови з використанням подкастів.

На підготовчому етапі навчання діалогічного мовлення – етапі реплік – діти мають навчитися задавати питання і давати відповідь. На цьому етапі виконуються рецептивні та репродуктивні умовно-комунікативні вправи на імітацію, відповіді на запитання, на запити певної інформації (за зразком), повідомлення інформації тощо. Наведемо приклад вправи:

1. Завдання: Children, let's listen to people talking about their favourite food. And then we will say what is our favourite food.

Хід виконання: Діти прослуховують подкаст, вчитель показує продукти харчування і називає реченням їх назву, а діти повторюють за вчителем. Наприклад:

- I like bananas (biscuits, apples, pears, cakes, oranges).
- I like bananas (biscuits, apples, pears, cakes, oranges) too.

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя.

За умови, якщо діти засвоїли репліку-реакцію та ініціативну репліку певної діалогічної єдності, можна переходити до першого етапу формування вмінь вести діалог-розпитування – оволодіння певними діалогічними єдностями. На цьому етапі використовуються рецептивно-продуктивні, умовно-комунікативні вправи з обміну репліками. Наведемо приклад вправи:

1. Завдання: – Imagine that you are Teddy. Sing a song about your favourite foods.

Хід виконання: Вчитель роздає дітям картинки, на яких зображено продукти харчування, вмикає аудіозапис і діти по черзі співають пісню, називаючи продукт харчування, який зображено в них на картинці.

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя.

2. Завдання: Imagine that you are characters of a video podcast. Answer the question: «What do you like?».

Хід виконання: Вчитель ділить дітей на пари. Кожній парі дає зображення з певним продуктом харчування. Вчитель виступає в ролі інтерв'юєра та запитує дітей про продукт харчування, який зображено в них на картинці.

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя.

На другому етапі навчання діалогічного мовлення – етапі мікродіалогу – учнів вчать об'єднувати засвоєні діалогічні єдності, підтримувати бесіду, не дати їй зупинитися після першого обміну

репліками. На цьому етапі використовуються рецептивно-продуктивні, комунікативні вправи. Наведемо приклад вправи:

1. Завдання: Listen to the podcast and fill in suitable gaps in a dialog. Then play the dialogue.

Хід виконання: Студенти утворюють пару. Кожна пара має текст діалогу з пробілами. Діти слухають подкаст і заповнюють пробіли в діалозі.

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя.

На третьому етапі навчання діалогічного мовлення учні мають навчитися вести діалог-розпитування на основі запропонованої комунікативної ситуації. Вправи, що виконуються на третьому етапі, відносяться до продуктивних, комунікативних вправ. Наведемо приклад вправи:

1. Завдання: Let's create our podcast. Answer the question: «What do you like to eat?»

Хід виконання: Вчитель обирає ведучого, який буде ставити запитання до дітей. Діти розповідають, називаючи ті продукти харчування, які вони найбільше люблять їсти. Наприклад:

- Natasha, do you like bread?
- Yes, I do. And I like cheese, too.
- ...

Спосіб контролю: контроль з боку вчителя.

Таким чином, застосування подкастів у процесі формування основ англомовної діалогічної мовленнєвої компетентності учнів початкової школи забезпечує успішне оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю в говорінні, оскільки подкасти виконують функцію зразка іншомовного мовлення і служить стимулом до мовленнєвої діяльності дітей. У зв'язку з цим, ми вважаємо, що застосування подкастів у процесі формування основ англомовної діалогічної мовленнєвої компетентності учнів початкової школи є ефективним. Перспективою подальших досліджень у цій області ми бачимо розширення запропонованого комплексу вправ, спрямованого на формування діалогічної мовленнєвої компетентності молодших школярів на уроках англійської мови з різними типами подкастів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Яценко Ю. С. Подкасты в учебном процессе [Электронный ресурс] / Ю. С. Яценко // Мастер-классы для преподавателей английского языка : [Сайт]. – Режим доступа: http://internetineflt.narod.ru/МК_1_3.html. – Загл. с экрана.
2. Dudeney G. How to Teach English with Technology / G. Dudeney, N. Nockly. – Pearson Education, 2007. – 192 p.
3. Mystery Hour Podcast [Сайт]. – Режим доступа: <http://www.lbc.co.uk/james-obriens-mystery-hour-podcast—free-54729>.

Karpenko Ye. M., Klyots K. I. THE USE OF PODCASTS IN THE PROCESS OF DIALOGICAL SPEECH COMPETENCE'S FORMATION OF PRIMARY SCHOOL CHILDREN IN ENGLISH LANGUAGE LESSONS.

The article deals with the peculiarities of the use of Internet technologies "podcast" in the process of formation of the dialogical speech competence of elementary school pupils in the English language lesson. The classification of podcasts, peculiarities and advantages of their use are considered; examples of their application are presented in the process of forming the formation of the dialogical speech competence of elementary school pupils in the English language lesson.

Keywords: Internet technologies, technologies of web 2.0, podcast.

О. П. Мазко
кандидат педагогічних наук, старший викладач
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
olenamazko@gmail.com
А. С. Хоцінська,
студентка
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
helen4uk1002@gmail.com

СУТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті розкрито сутність інформаційно-цифрової компетентності молодших школярів. Авторами запропоновано визначення досліджуваного явища та обґрунтовано необхідність його формування на уроках іноземної мови в початковій школі. Виокремлено основні уміння інформаційно-цифрової компетентності та їх потенціал щодо вивчення інших предметів.

Ключові слова: компетентність, інформаційно-цифрова компетентність, початкова школа, урок іноземної мови

Швидкий розвиток сучасного суспільства потребує змін у підходах до навчання та власне в змісті освіти. У 2017 році зміни, покликані оновити освітню систему, були зафіксовані в законі «Про освіту», Державному стандарті початкової загальної освіти, Концепції «Нова українська школа» тощо. Метою реформування шкільної освіти, зокрема початкової, є формування та розвиток компетентного інноватора та відповідального громадянина, який вміє висловлювати свої думки, дослухатися до інших, самостійно приймати рішення щодо різних питань як у шкільному середовищі, так і поза ним. Досягнення цієї мети уможлиблюється через формування десяти ключових компетентностей учнів у процесі навчальної діяльності, серед яких важливе місце займає інформаційно-цифрова компетентність.

Питання, дотичні до проблеми формування інформаційно-цифрової компетентності, розглядалися як вітчизняними (В. П. Вембер, А. М. Гуржія, О. Г. Кузьмінська, Н. В. Морзе, О. М. Спіріна), так і зарубіжними науковцями (В. Браздейкіс, С. Джан, Дж. Равен, Б. Цваннефелд, Л. Салганік, Т. Сабаліускас, Д. Рікен, Д. Букантате, К. Пукеліс). Однак, особливості сучасного освітнього процесу зумовлюють потребу в уточненні досліджуваного явища. Відтак, метою статті є розкрити сутність формування інформаційно-цифрової компетентності учнів початкових класів.

В українській освіті поняття «компетентність» прийнято розуміти в значенні, запропонованому європейськими освітніми експертами, які розглядають компетентність особистості як здатність ефективно й творчо застосовувати знання, цінності, ставлення та уміння у ситуаціях міжособистісної взаємодії як у соціальному контексті, так і в професійному [1: 6]. Базуючись, на такому визначенні, ми розглядаємо інформаційно-цифрову компетентність як сукупність знань, умінь, цінностей і ставлень, а також стратегій, необхідних для використання інформаційно-комунікаційних технологій та цифрових медіа з метою ефективного, критичного, творчого, самостійного та етичного-орієнтованого навчання [2].

Інформаційно-цифрова компетентність передбачає впевнене та водночас критичне застосування особистістю інформаційно-комунікаційних технологій для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні; інформаційну й медіа-грамотність; навички безпеки в Інтернеті; розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо) [3].

Метою формування інформаційно-цифрової компетентності учнів початкових класів є розвиток здатності школярів орієнтуватися в інформаційних потоках, визначати в них головне і необхідне, усвідомлювати потребу в достовірній інформації, вміння формулювати питання, визначати джерела інформації й використовувати успішні стратегії її пошуку, вміння самостійно шукати, отримувати, систематизувати, аналізувати та відбирати необхідну для вирішення навчальних завдань інформацію, а також творчо опрацьовувати, зберігати та передавати її; вміння використовувати програмні засоби, орієнтовані на вирішення завдань у різних сферах діяльності.

Враховуючи вікові та психологічні характеристики учнів початкової школи (наочно-образна та словесно-логічна пам'ять; відтворююча та творча уява; розвиток процесів спостереження, аналізу та синтезу; особливості адаптації, індивідуалізації, інтеграції; уміння організовувати навчальну

діяльність; рефлексія тощо), можемо вважати, що варто закладати основи інформаційно-цифрової компетентності саме на початковому ступені навчання в школі. Крім того, надзвичайно сприятливими для цього є уроки іноземної мови, оскільки у їх процесі відбувається опрацювання великих обсягів інформації, у тому числі й іншомовної, спілкування з носіями мови через Інтернет тощо. Відтак, починаючи з молодшого шкільного віку, в учнів формуються базові знання, котрі з часом становитимуть певний рівень інформаційно-цифрової компетентності, що проектуватиметься і на інші сфери їх життя, у тому числі й на вивчення інших предметів, передбачених програмою. Так, згідно навчальних програм з іноземних мов для 1-4х класів, школярі повинні оволодіти уміннями вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів, ігор, соціальних мереж; створювати інформаційні об'єкти іноземними мовами; спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; застосовувати інформаційно-комунікаційні технології для пошуку, обробки, аналізу та підготовки інформації відповідно до поставлених завдань; дотримуватися авторських прав та мережевого етикету.

Формування інформаційно-цифрової компетентності може відбуватися у ході використання різних електронних програм, аудіо- та відеоматеріалів, навчальних веб-сайтів, додатків до мобільних телефонів, соціальних мереж і т. д., сприяючи розвитку творчих здібностей молодших школярів, їх уяви, формуванню алгоритмічного та логічного мислення.

Отже, ми з'ясували, що освіта 21 століття спрямована формування інформаційно-цифрової компетентності як однієї із ключових. Формування цієї компетентності варто починати в початковій школі, зокрема на уроках іноземної мови, оскільки вони мають значний потенціал для формування умінь інформаційно-цифрової компетентності у процесі використання різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Quality education and competencies for life / Workshop 3 / Background Paper. – 2004.
2. A. Ferrari, Digital Competence in Practice: An Analysis of Frameworks. Luxemburg: IPTS-JRC, 2011. – Available from: <http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC68116.pdf>.
3. Концепція «Нова українська школа». – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

O. P. Mazko, A. S. Khotsinska. *The Essence of Young Learners' Information and Digital Competence.*

The research deals with the problem of the essence of young learners' information and digital competence. The definition of information and digital competence is suggested by the authors. The necessity of the phenomenon under consideration is grounded. Basic information and digital skills are defined as well as their integrative character in primary school learning.

Key words: competence, information and digital competence, primary school, foreign language lessons